«بوزانتیون»
ارمنیجه یومی و سیاسی غزته . صاحب امتیاز محرر مسئول
بوزانت کچیان
مطبعه و ادارهخانهسی باب عالی جادهسنده ۳۸ نومرولی
دائرهٔ مخصوصهده در

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. Տարեկան 7 մէճտ. վեցամսեայ 3 1/2, եռամսեայ 2։ —Արտասահման 40 ֆր. վեցամսեայ 20, եռամսեայ 10։ Թղթատարի ծախք վերվրայ, բաց ի Բոսթ Լօքալէ։

ՔՍԱՆ ՓԱՐԱ

ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ

ՔՍԱՆ ՓԱՐԱ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ ։ ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

Ի գլխաց Թերթին կ'ստորագրէ մի միայն ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆԸ
Առ որ կ'ուղղուին ամէն գրութիւնք

PUZANTION
Journal Arménien Quotidien,
Politique, Financier et Littéraire
Directeur-Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab Aali Djaddéssi, No. 38.
CONSTANTINOPLE

Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 248 | Կ. ՊՈԼԻՍ, ՈՒՐԲԱԹ, 1897 ՕԳՈՍՏՈՍ 22/3 ՍԵՊՏ. | 6 ՐԷՊԻՒ ԻՒԼ ԱԽԸՐ 1315 | 22 ԱՂՍՈՍԹՈՍ 1313 | Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 248

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՕՐՈՒԱՆ ՄԵԾ ԴԷՊՔԸ

Օրուան մեծ դէպքը Ֆրանսայի և Ռուսիոյ զինակցութեան պաշտօնական հաչակումն է։ Ֆրանսացիք մեծ շունչ մը առին։ Ճատոնց կ'փափաքէին զիրենք Ռուսիոյ հետ միացնող կապին վերջնական ծանուցման ի լուր աշխարհի։ Ռուսիա միշտ «Նաւ» կ'ընէր ֆրանքեւռուս «զինակցութեան» յայտարարման, որով առիթ ունեցաւ սուղ ծախելու իր այս քաղաքական կապակցութիւնը։ Զարին անցեալ աշնան Բարիզ երթալուն Ֆրանսացիք խանդավառութեան ցոյցերը չացլեցին՝ յուսալով Զարին բերնէն հաչակուած տեսնել այս «զինակցութիւն» բաղձալի բառը։ Բայց ի զո՛ւր։ Ֆրանսացիք յօրէ անաի շատ գրգռուած էին և օրուան նախագահութիւնն համարձակ կը հարուածուէր ազատախօս տարրերուն կողմէ՝ այնքան անճարակ գտնուելուն համար որ տարիներու գոհացումն խոչք տակաւին չէր յաջողեր պաշտօնական անուն մը տալու Ֆրանսայի և Ռուսիոյ յարաբերութեան։ Մ. Ֆէլ. Ֆօռ հարկաւ բաւ Բեգերապուրկի մէջ որ եթէ առանց զինակցութեան պաշտօնական յայտարարութեան դառնայ Ֆրանսա իր գիրք և իրեն հետ հանրապետական վարչութեան գիրքը պիտի խախտի, և ժողովրդային եռանդը դուցէ հակահարուած մը գտնէ, և այսպէս ալ մէ. Մ. Ֆէլ. Ֆօռ և Մ. Հանոթոյի փաստերը զօրեցին այնքան որ Նիկոլա Բ. իր հօր սկսած գործն ամբողջացուց, և այնպիսի լեզու մը գործածեց միանգամայն որ Գերմանիա նեղանալու պատճառ չունենայ։ Զի Զարը չըսաւ թէ Ռուսիա և Ֆրանսա ուխտեալ են Եւրոպիոյ խաղաղութիւնն անվթար պահել։ Առաջին անգամ ըլլալով Գերմանիա և Աւստրիա հասկցան որ իրենց ներելի չէ բռնախօսեր գրել ֆրանքեւռուս յարաբերութեանց վրայ։ Զի քանի տարիէ ի վեր գաղղիացի եռանդուն ժողովուրդն ո՛չ ասկաւ ծաղրուեցաւ Պերլինի և Վիէննայի հրեայ մամուլին մէջ, միակ լեզուներ չալլելուն համար Ռուսիոյ հետ զինակցութեան, որ գոյանալիք չունի։ Ֆրանսայի դրամական գոհողութիւնները՝ ռուսական փոխառութեանց առթիւ և Ֆրանսայի հանրապետութեան զիջումներն օրուան քաղաքական խնդիրները Ռուսիոյ հաճոյ կերպիւ նկատելու առթիւ՝ իրենց արժանաւոր միջատնակը գտան վերջապէս, զի կնքուած զինակցութիւնը լիովին կը հաւասարակշռէ այն զինակցութիւն զոր Գերմանիա և Աւստրիա նախապէս կնքեցին իրենց մէջ և յետոյ համոզեցին և իրենց հետ առին Իտալիա։ Միջազգային քաղաքականութեան մէջ վերջին խօսքն այլ ևս Գերմանիոյ և Աւստրիոյ պիտի չմնայ։ Ֆրանսա 1870-71ին կորուսած միջազգային դիրքն ու ազդեցութիւնը լիովին ձեռք ձգեց նորէն։ Անցեալը մոռցուած է։ Ֆրանսայի պատուականները քօղ մը կ'ձգեն ռուսական վարչութեան դէմ ցարդ իրենց գրածներուն վրայ։ Նաբոլէոնի Առաջնոյ ռուսական պատերազմը, ռուս յաղթական բանակաց ի Բարիզ հանդիսաւոր մուտքն և 43 տարի առաջ Ռուսիոյ դէմ մղուած անգլօ-ֆրանսական պատերազմը մոռցուած են վերջնապէս։

Ուրախութիւնն անչափ անսահման է Ֆրանսայի մէջ, և Մ. Ֆէլ Ֆօռ ի Բարիզ դարձին ընդունուեցաւ յաղթական մեծ պատերազմէ մը դարձող մեծապետի մը չքով ու փառքով։ Բոտըէի խմբագրապետ Մ. Լիւսիէն Միլվուա գրեց այն օրն ուր Բօթը-օ գրահաւորին մէջ արտասանուած բաժակաճառերը լսուեցան ի Բարիզ. —«Բովանդակ Ֆրանսա, մինչեւ իսկ ամենափոքր գիւղերը, պէտք է լուսազարդուին այսօր։ Մանչի ծովեզերքէն մինչեւ Վօսժեան լեռանց կատարները (Գերմանիոյ սահմանագլուխն) և Ալպեանց սարերը (Իտալիա) պէտք է վառենք անհուն խարոյկ մը ուրախութեան, ցոյց տալով նախանձաբեկ դրացիներուն թէ աշխարհի մէջ առաւելն ո՛րպիսի գիրք մը կ'գրաւէ այն ազգ որուն անկումն ու քայքայումն յանդգներ էին գուշակել։ Մեր հայրենիք բարոյական անհուն յաղթութիւն մը տարաւ այսօր։» —Մօդէնի մէջ ալ Մ. Հանրի տը Հու յիշեցուց թէ մարեշալ Մաք Մահոնի նախագահութեան օրով կամ անկէ տարիներով ալ առջն ո՛վ ոք գուշակէր զինակցութեան մը կնքումը Ռուսիոյ և Ֆրանսայի միջեւ՝ յիմարանոց դրուելու արժանի պիտի համարուէր։ Կ'գուշակուէր թէ Թիէրի հիմնած «պահպանողական Հանրապետութիւնը» պիտի զեղծանէր և ծայրայեղ տարրերուն չկրնալով դիմադրել՝ արմատականներուն, ընկերվարականներուն և ուրիշ անկարգներուն ձեռքը պիտի իյնար, որոց հետ ո՛չ մէկ կառավարութիւն պաշտօնական դաշինք կնքել կրնայ յօժարիլ։ Օրլէանականներն եւ Պոնաբարդեաններն ալ կ'պարծենային թէ իրենց միապետական վարչութիւնները միայն կարող էին միապետական Եւրոպիոյ հետ դաշինք կնքելու պատւոյն արժանանալ։ Հանրապետութիւնը բաւանալու համար Պուրպոնեաններուն ու Նաբոլէոնեաններուն էն մեծ փաստն ալ այս էր ապաքէն։ Ֆրանսա մեկուսացեալ է, և մեկուսացեալ մնալու դատապարտուած է, որովհետեւ հանրապետական է, կ'ըսէին։ Բայց այս յոռի գուշակութիւնք ի դերեւ ելան։ Ֆրանսայի ժողովրդին ողջմտութիւնն երեւս չառաւ ծայրայեղ և անկարգ տարրերուն։ Հանրապետութիւնն անընդունելի՞ անկարելի կուսակցութիւններու ձեռքը չինկաւ, թէեւ ամէն տեսակ կարծիքներու արտայայտութեան լիակատար ծոյլտուութիւն կրաւ։ Իր հաստատութենէն 27 տարի ետքն, Երրորդ Հանրապետութիւնը չափաւոր դահլիճի մը ձեռքով կ'կառավարուի, և կ'պարծի այնպիսի անձի մը նախագահութեամբ զոր անխտիր ամէն ոք, ամէն կուսակցութիւնք կ'մեծարեն՝ իր տաղանդին, իր աշխատասէր և պատուաւոր կեանքին համար, ժողովրդեան զաւակ մ'ըլլալուն համար որ մեծապետներու հետ անգամ գիտէ ամենափափուկ կենցաղագիտութեամբ վարուիլ։ Եւ աշխարհի ամենամեծ Տէրութեանց միոյն Վեհապետը չվարանեցաւ իր աջը դնելու այս Հանրապետութեան Նախագահին աջին մէջ, և հանդիսաւոր դաշինք մը կնքելու, որ ժամանակիս պատմական մեծ և արգասաւոր դէպքերէն մին ըլլալ կոչուած է։ Իսկ թէ միջազգային կացութեան այս նոր և հզօր գործին, ֆրանքեւռուս զինակցութիւնը, նըպաստաւոր թէ աննպաստ ելք մը պիտի ունենայ տարիներու ընթացքին մէջ, ասիկա գուշակելու չափ մեծամտութիւն կամ մարգարէական ոգի չվերագրենք մեզ։ Առ այժմ կ'բաւէ արձանագրել թէ Երրեակ Զինակցութիւնն ա՛լ եւս միահեծան տէրն է կացութեան. այլ իրեն արժանաւոր հակակշիռ մը գտած է, որով եւրոպեան խաղաղութիւնն աւելի ապահովուած կը համարուի։ —Թէպէտ ճշդիւ այս չէր Գաղղիացւոց նպատակն, երբ հոգի տալէն Ռուսիոյ դաշնակցութեան։

ԵՕԹՆԵԿԻՆ ԼՈՒՐԵՐՆ Ե՛ՐԶՆԿԱՅԷ

(ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի.)

ԵՐԶՆԿԱ, 12/24 Օգս. 97.

Ամսոյս 7ի եւ. Տրապզոնէ հոս ժամանեց Տ. Դանիէլ Վրդ. Ցակոբեան նորընտիր Առաջնորդական Տեղապահն, որ ամիսներէ ի վեր կ'սպասուէր։ Հայ ժողովրդեան այլեւայլ դասակարգի անդամներ փութացին բարի գալուստ մաղթել Ն. Արժանապատուութեան այնքան աւելի հետաքրքրութեամբ, որքան երկար ատենէ ի վեր վարդապետի կամ Առաջնորդի կարօտը կը քաշէին, ի՛նչ աստիճան բարձր ըլլայ մեր ժողովրդին բարոյական ու մտաւոր զարգացման մակարդակը, կղերը, մանաւանդ կուսակրօն եկեղեցականութիւնը մեծ ներգործութիւն ունի մեր վրայ։ Մեր հասարակութիւնը դարաւոր սովորութեան հետեւանօք անհուն վստահութեամբ կապուած է իր կղերին հետ. իր բոլոր յոյսն անոր վրայ դրած է և իր եկեղեցական, կրթական, վիճակային, անտեսական բոլոր գործերուն կանոնաւորութիւնն և յաջողութիւնն անկէ կ'սպասէ։ Այս պատճառաւ քաղաքիս հետաքրքիր և աշխոյժ ժողովուրդն իր նոր Վարդապետին աջն առնելու պահուն տաքէն մինչեւ գլուխը զննեց զայն և անոր դիմագծութիւնն հետազօտեց՝ այնու հոգեկան ու մտաւոր կարողութեան աստիճանաչափը թափանցելու համար։ Երկու երեք օր ժողովուրդը խօսակցութեան ուրիշ նիւթ չունէր. ամէն խօսակցութեան առանցք նոր վարդապետն էր, որու համար ամէն ոք իրարու կ'հարցնէր «ի՞նչպէս է, ի՞նչպէս կ'գտնես Առաջնորդը։» Բարեբախտաբար ամէնուն պատասխանը նպաստաւոր էր. վասն զի Տ. Դանիէլ վարդապետ իր համակրելի դէմքով, անուշ խօսակցութեամբ, մտացի հարցումներով զինքը տեսնողները կ'գերէր։ Նորընտիր Տեղապահն իր ժամանման օրը, քաղաք մտնելէ առաջ, Դ. Զօրաբանակի հրամանատար Միւշիր Զէքի փաշային ամառանոցն հանդիպելով եւ երկու օր վերջն ալ քաղաքին կառավարչին և ուրիշ պաշտօնէից այցելելով սիրալիր կերպով ընդունուեցաւ։ Յաջորդ կիրակի, ամսոյս 10ին, Ս. Նշան եկեղեցւոյ մէջ իր պաշտօնն հաստատող Պատրիարքական կոնդակը կարդացուեցաւ ի լուր հազար հինգ հարիւրի մօտ երկսեռ բազմութեան, որու իր անդրանիկ քարոզը խօսեցաւ աւետարանաշունչ յորդորներով։ Ժողովուրդը վեց-եօթն տարիներէ ի վեր վարդապետի բերնէ քարոզ լսելու այնքան մեծ բաղձանք ունէր որ քաղաքին ամէնէն ընդարձակ եկեղեցին, իր խորանով, պատուհաններով ու վերնատուններով չեղչուչեղ լեցուած էր։ Ունկնդիրները թէեւ շնչահեղձ ըլլալու մօտ, ամենայն սիրով լսեցին վարդապետին խօսքերը։

*** Տեղապահ Հայրն առժ. Խառն Ժողովին հետ ընթացիկ գործերը վարելու և ժողովներուն նախագահելու սկսած է արդէն։ Վարչութեան գրասեղանին վրայ գտնուած միակ կարեւոր խնդիրն է եկեղեցիներու և վարժարանաց մատակարարութիւնը միացնելն, վարժարանները բարեկարգելու, իսկական սեռի կրթութեան լքեալ գործը ձեռք առնելու բարդ զբաղումն, որու նուիրած է ամիսներէ ի վեր իր բոլոր ուշադրութիւնը, խորհրդակցութիւններն և գործողութիւնները։ Բերկրալի է տեսնել որ Տեղապահ Հայրն ալ գնահատելով ժողովրդեան մեծամասնութեան բաղձանքն և վարժարանաց միութեան անհերքելի օգուտներն, ինքն ալ ընդգրկած է նոյն գաղափարն և կ'ուզէ մղում տալ այս քննական գործին՝ համակրութեան այլեւայլ դասակարգերուն, մանաւանդ մտաւորականներու և վարժապետներու մասին հետ հարկ եղած խորհրդակցութիւններ ունենալէ, պարագաները … և միջավայրին հանգամանքները քննելէ վերջ։

*** Վարժարանաց կնտումեայ արձակուրդն աւարտեցաւ եւ վարժարանք վերաբացուեցան ընթացիկ ուսումնական տարեշրջանին։ Մնացորդը կատարելու համար։ Հոգաբարձութիւնք առաջիկայ սեպտեմբերի համար վարժարանական … կարգադրութեանց ձեռնարկելէ կ'հրաժարին, սպասելով թէ ձեռնարկուած միութեան գործն ի՛նչ ելք կ'ունենայ։

*** Իզմիրի մէջ հաստատուած բարեգործական Ներսեսեան Ընկերութիւնն իր Հաստատութեան համար գաւառէս ութ հատ յարմարաւոր տղաք ուզած է։ Դարձեալ բանակցութիւն կատարուած է Իզմիրի մէջ հայ աղքատիկ տղաք կրթող Տքթ. Ֆէրբէն եպիսկոպոսին հետ, որ հաւանած է չորս հատ աղայ ընդունելու։ Ինչպէս Պատրիարքարանէ ուզուած 15 տղաք, ասոնք ալ նոյն դպրոցը դնելու համար Առաջնորդարանն հարկ եղած միջոցներուն վրայ կ'մտածէ։ Իսկ Միացեալ տղաքը նոյ իսկ տեղւոյն մէջ խնամելու և դաստիարակելու համար Պատրիարքարանի ըրած առաջարկին վրայ դեռ ո՛չ ոք ուշադրութիւն դարձուց, տեղւոյս կրթական խնդիրն այնքան ամէնուն միտքը գրաւած է։

ԱԹԷՆՔԻ ՀԱՅ ՄԱՏՈՒՌԸ

(ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի.)

ԱԹԷՆՔ, 10/22 օգս. 97

Աթէնքի և Պիրէոնի Հայերը գրեթէ 200 են, որոց մեծ մասը պանդուխտ և միացեալներն ընտանիքով։ Ութ ամիս առաջ, մօտ 1000 հոգի էին, եւ Եգիպտոսէ եկող Տ. Գարեգին քահանայ Արծրունի կրօնական փափաք կը յաջողի ձգել գաղթականութեանս մէջ, եւ կ'որոշուի հայ մատուռ մը բանալ, եւ կ'յաջողի։ Անշուշտ կ'հետաքրքրուիք թէ ի՞նչ մէկ ամիսէն գոցուեցաւ մատուռը։ —Որովհետեւ՝ շատեր հեռանալէ մեկնեցան զլով անկարելի եղաւ թէ՝ քահանայինքն ալ թէ մատրան վարձքը վճարել, որ ամսը 150 տրախմիի ծախք մ'էր։ Շատ միջոցներ խորհեցանք որ մատրան ծախքն ապահովուի, բայց ի զուր եւ քահանան մեկնեցաւ Պուլկարիա։ Անցան ամիսներ, եւ քահանայ մը եւս Եգիպտոսէ կուգայ, իբր անցորդ, Պրուսացի, ընտանեաց տէր եւ երիտասարդ, Տ. Գէորգ Հիւրմիւզեան որուն անցեալն Եգիպտոսի ազգայնոց ծանօթ է, իր սիմէոնականութեամբ եւ Ս. Միւռոնի տեղ, նպարավաճառէն 10 փարայի ձիթիւղ առնելով, Զակազիկի մէջ ազգայնոց մը երախան մկրտելովը։ Աթէնք կ'ելնէ, ժողովրդին կ'ծանօթանայ եւ անոնց կ'փրծիը կ'առնէ թէ վերստին փափաք կ'զգա՞ն վերաբանալ մատուռը։ Կ'հաւանին։ Կ'ըսէ թէ «ես Տ. Գարեգինի պէս անճարակ քահանայ չեմ, ամէն դժուարութիւն վրաս կ'առնեմ, մինչեւ իսկ Պատրիարքարանի կը դիմեմ որ աջակցութիւն ընէ», եւ որովհետեւ առաջին անգամ Պատրիարքարանի դիմուած չէր, կ'համոզուի ժողովուրդն, ըսելով թէ՝ «հայոց քեզ նայինք տէր պապա, Աստուած ամօթով չհանէ»։ Հանգանակութեան կ'ձեռնարկէ սա իմաստով. —«Ստորագրեալքս, Աթէնքի եւ Պիրէոնի հայ գաղթականներս, հայ լուսաւորչական եկեղեցւոյ ջերմ զգացումներէ մղեալ, կ'փափաքինք հիմնապէս վերաբանալ Ս. Մատուռը, շնորհիւ Տ. Գէորգ քհնյ. Հիւրմիւզեանի։ Այս առթիւ, սիրայօժար եւ մեր կարողութեանց համեմատ, կը վճարենք մեր Օգոստոս ամսական գումարը կանխիկ, վասն վարձման մատրան տեղին։»

Սոյն գրութիւնը ժողովրդեան կը ներկայացնէ. ամենայն նորին չքաւորն իսկ մէկ տրախմի ամսական կ'գրուի, որ իր երկու երեք օրուան աշխատութեան արդիւնքն է։ Այսպէս կ'սկսի հանգանակել թէ՝ Աթէնքի եւ թէ՝ Պիրէոնի հայերէն 100—150 տրախմիի մօտ գումար մը, որուն պակասն ինք պիտի ամբողջացնէր Պատրիարքարան եւ այլուր դիմելով։ Ժողովուրդն արդէնքին կ'սպասէր, այն յուսով որ Ս. Աստուածածնայ տօնին մատուռը պիտի բացուի եւ առաջին Ս. Պատարագը պիտի տեսնէ։ Շաբաթէ մը ի վեր քահանան մէջտեղ չէլներ. Պիրէոն է, հանգանակութեան համար, եւ գիշերներն ալ հոն կ'անցնէ։ Կ'անցնին քանի մը օրեր եւս, եւ ահա յանկարծ կը լսուի որ կծիկը դրեր է, առանց երբեք մէկու մը միաս բարով ըսելու, դէպ ի Վառնա, ուր կ'յուսացուի որ փայլուն ընդունելութիւն մը պիտի գտնէ իր ճարպիկ նենգաւորութեամբ, ինքզինքը կատաղի կեղծ կրօնամոլ մը ներկայացնելով։ Գոնէ միաս բարով մ'ալ չէին արժե՞ր այդ տրախմիները։ Ահա քահանայ մը, այսինքն ճշմարիտ մարդ մը. արդ ի՞նչպէս չապաւինի ոչխարի պէս ժողովուրդ մը եւ չքանայ քսակն անոր առջեւ, քանի որ կրօնական մ'է. միթէ՞ վստահելի չէ, ապա ուրեմն Քրիստոսի փոխանորդը չէ՞։ Եթէ չունէր ճանապարհածախս, ժողովուրդն հաճութեամբ միջոցներ կ'խորհէր։

Պ. Գ.

ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆ Ի ԿԷՏԻԿ-ՓԱՇԱ

Կէտիկ-Փաշայի Թաղ. Խորհրդոյ ընտրութեան գործողութիւնք փութոյ պնդութեամբ յառաջ կ'տարուին։ Առժամանակեայ անդամներէն շատեր ամէն միջոց ի գործ կ'դնեն իրենք ընտրուելու։ Արդէն Ընտրող. Ժողովը գրեթէ միայն իրենցմէ կ'բաղկանայ, վասն զի դուրսէն առնուածներէն երեքն հրաժարած են առաջին օրէն։ Առանց Թաղին արդէ ընտրողներուն ցուցակը պատրաստելու կանխաւ, փութացած են քուէնամակները տպագրել տալու, և այսօր վաղը կ'ցրուեն, յառաջիկայ կիւրակէ ընտրութիւնը կատարելու համար։ Իրենց ամէնէն կարեւոր գործն եղած է իրենց անունները մեծ խնամօք զետեղելու ընտրելեաց ցուցակին մէջ, գիտնալով որ մեր ժողովուրդը սովոր է կուրաբար քուէ տալու ցանկին մէջ նշանակուած անուններուն միայն. և ընտրողն ուրիշ կերպ ալ չի կրնար ընել՝ եթէ պէտք է որ ընտրութեան մասնակցի. ընտրելեաց ցանկին հետ ընդհանուր թաղեցւոց ցանկն ալ զրկուած չէ իրեն որպէս զի կարենայ ազատ ընտրութիւն ընել. ի՞նչպէս գիտնայ թէ թաղին մէջ ո՛վ կայ. կամ պիտի չմասնակցի ընտրութեան, որով թաղեցին անտարբեր է պիտի ըսուի, և կամ ուզէ չուզէ ընտրելեաց ցանկէն անուններ առնելով պիտի նշանակէ իր քուէթուղթին մէջ։ Մեր Առժամանակեայն զայս լաւ հասկցած է. երբ կ'առաջարկուի Առժամանակեային անդամներէն միոյն եղբայրն ալ ընտրելեաց ցանկին մէջ դնել, այդ անդամը կ'ընդդիմանայ, առարկելով թէ երկու եղբայր ի միասին չեն կրնար թաղական ըլլալ. Մարդը ինքզինքը ձեռքովը թաղական դրած է հիմակուց։ Եւ ուրիշ տեսակէտով ալ այս մարդիկ իրաւունք ունին ընտրուելու։ Իրենց պաշտօնավարութեան այս երեք ամսուան շրջանին մէջ, չէ՞ մի որ շատերին փառաւորապէս ապացուցին թէ իրենք կատարելապէս կարող չեն այսպիսի կարեւոր թաղի մը եկեղեցական եւ կրթական գործերը վարելու։ Պզտիկ բան է՞ր ըրածնին. մարդիկն եկան չեկան՝ դըպրոցին համար անփորձ պատանիներէ բաղկացեալ Հոգաբարձութիւն մը կազմեցին, և անոր հետ ձեռք ձեռքի տալով՝ մեծ գործունէութեամբ յաջողեցան եկեղեցւոյն անտուկէն կտակի մը տրամադրութեամբ դպրոցին վճարուելիք ամսական 800 ղրշ.ն 300ի իջեցընել, և այս օգտակար խնայողութիւնով հանդերձ՝ ամսական 600 ղրշ.ի բաց մը գոյացնել։ Գործունէութիւն ըսուածն ալ այսպէս ըլլալու է. Թաղին գործերուն գլուխն այսպիսի մարդիկ պէտք են, և անոնք պէ՛տք է որ ընտրուին, վասն զի ամսական 600 ղրշ.ի բացը շատ քիչ է, քանի մը տարի ազատ միջոց տալու է իրենց՝ ուզածնուն չափ պարտք բեռցնելու եկեղեցւոյն շալակը. Մայր-Եկեղեցւոյ թաղեցիք խելք չունէ՞ին որ 4.5000 ոսկի պարտք ձգելու կարող մարդոց իմաստութեան վստահեցան երկայն տարիներ՝ իրենց եկեղեցական և դպրոցական գործերը։ Օրինակը մեզ շատ դըրացի է, և չիրատեսիլը խելք չէ։ Ես, իբրեւ թաղեցի, իմ խիղճս այժմէն կ'հանդարտեցնեմ, Կէտիկ-Փաշացւոց յիշեցնելով Մայր-Եկեղեցւոյ կենդանի օրինակն, և կոչում ընելով իրենց եկեղեցասիրութեան եւ կրթասիրութեան։ Մեր մէջ ընդհանուր սովորութիւն է կանխաւ անտարբեր մնալ, կամ անգիտակցօրէն եւ կամ խոնչէր համար քուէ տալ, եւ յետոյ զղջալ՝ գործերու նիւթական եւ բարոյական խանգարումը տեսնելով։ Ասիկա պարզապէս չարիք գործել է եւ ո՛չ բարիք։

Թ. Գ. ՓԱԼԱԳԱՇԵԱՆ

ԴԻՏՈՂՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Բէշ-Վանդըռէնի 244 թիւոյն մէջ Կէտիկ-Փաշայի Թաղ. Խորհրդոյ ընտրութեան առթիւ ի լոյս ծանուցած էիք թէ ընտրողական ժողովը կազմուած է թաղին վարձուոր բնակիչներէն՝ դուրս թողլով կալուածատէր բնակիչները։ Ինչ որ ցոյց կուտայ թէ լաւ ընտրութիւն մը պիտի չկատարուի ըսած էիք։ Ձեզ հաղորդուած այս տեղեկութիւն սխալ է։ Ընտրողական ժողովը կ'բաղկանայ հրաժարեալ Թաղ. Խորհրդոյ վրայ աւելնալով թաղին բնակիչներէն 3-6 պատուաւոր անձերէ։ Ահա՛ այսպէս կազմուած է ընտրողական ժողովը, բայց թէ այս ժողովոյ մէջ 1-2 վարձուոր բնակիչներ գտնուած են, այս ո՛չ ապօրինի է և ո՛չ անտեղի. այս պարագայէն հետեւցնել Թաղ. Խորհրդոյ յոռի ընտրութիւնն, արդարեւ զարմանալի է. քանի որ ընտրութիւնը թաղին քուէարկուներէն միայն կախում ունի. առանց կանխաւ յուսահատ ըլլալու ընդհանրական մենք կ'յուսանք թէ քուէարկուք հոգատար և ջանադիր կ'ըլլան լաւ ընտրութիւն մը կատարելու։

Թաղեցի մը

ՎԵՐԱԲԱՑՈՒՄ ԿԵԴՐ. ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ

Բնիկ Ատապազարցի և Կեդր. Վարժարանի նախկին սաներէն մին Պատմ Խմբագրութեանդ ուղղած մէկ գրութեան մէջ զարմանք կ'յայտնէ թէ ինչո՞ւ արդի Նորակազմ Խնամակալութիւնն յիշեալ վարժարանի Ա. ու Բ. կարգերը միայն կազմելու որոշում տուած է, քանի որ, կ'ըսէ, «Վարժարանի հնաւանդները կան ու կ'մնան և թէ Գ. ու Դ. կարգերն եւս կազմելու համար աշակերտներ չեն պակսիր։» Կ'երեւի թէ Կեդր. Վարժարանի այդ նախկին սանը նոր սկսած է լրագիր կարդալ՝ ապա թէ ոչ կ'տարիէ մ'ի վեր Ազգ. լրագրաց մէջ անընդհատ Դպրոցական Թաղային վիճակի մասին տրուած տեղեկութեանց ականջաւոր եղած մը տարբեր վճիռ պիտի արձակէր։ Բայց քանի որ շատ հետաքրքիր կ'երեւի և գուցէ իրաց վիճակին իրեն պէս անգիտակներ ալ գտնուին, աւելորդ չեմ համարիր անգամ մ'ալ կրկնել թէ.

1. Իրաւ է որ Կեդր. Վարժարանի կալուածները կան ու կ'մնան, բայց անոնց հասոյթները, տնտեսական տագնապին հետեւանօք, զգալի կերպով նուազած են։ 2. Ասկից առաջ՝ թաղին մէջ 3-4000 … կ'տրուէր թէ ամսոյն առ նուազն 40ական փրկանքէն եկեղեցին, 3—4000 ղրշ.ի գումար մը կ'գոյանար, որմէ զրկուած է այսօր Թաղային սնտուկը։ 3. Բանկային անունները և գանձանակաց հասոյթները կէս առ կէս իջած են ։ 4. Թաղային սնտուկն՝ երբեմն հազար ոսկւոյ մեծագումար պարտուց ներքեւ կ'ընկճուէր եւ արդի Խնամակալութիւնն ի ձեռին ունեցած իր անձուկ միջոցներով անկարող կ'գտնուի սոյն անխուսափելի պարտքը գէթ մաս առ մաս վճարել։

Փակով այն առարկութեան թէ Գ. ու Դ. դասարաններ եւս կազմելու համար աշակերտներ չեն պակսիր, կ'պատասխանեմ թէ ասիկա աւելի իղձ մ'է դժբախտաբար քան թէ իրականութիւն։ Բանզի փորձով տեսնուեցաւ թէ՝ Նախապատրաստական դասարանք կազմուած ժամանակ անհաւասար կարողութիւններով 25 աշակերտ հազիւ կարելի եղաւ հաւաքել։ Ասկից զատ՝ նախորդ շրջանի Գ. ու Դ. կարգաց աշակերտները մեծաւ մասամբ բացակայ են, մայրաքաղաքիս ու միացեալք այլ եւայլ օտար վարժարաններ կ'յաճախեն։ Հետեւապէս Խնամակալութիւնը չա՛տ դատապարտելի շռայլութիւն մ'ըրած պիտի ըլլար եթէ 5-6 աշակերտներով կարգեր կազմէր և անոնց իբրեւ իւրաքանչիւրին համար ամսական 20ական ոսկի ծախսէր։

Բայց ամէնէն աւելին կայ։ Այս տողերը գրած պահուս՝ (Նախապատրաստական դասարանի Նախկին աշակերտներն ալ մէջն ըլլալու պայմանաւ) տակաւին ԵՐԵՍՈՒՆ ԵՐԿՈՒ աշակերտ ներկայացած են, մինչդեռ անցեալ տարի այս ժամանակ, մի միայն Ա. դասարանին համար 135 աշակերտ արձանագրուած էին։ «Որ ունիցի ականջս լսելոյ՝ լուիցէ»։ Կեդր. Վարժարանի ուսուցիչներէ մին

ՈՒՍՈՒՑՉԱԿԱՆ ՄԱՐՄԻՆ ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ
22րդ Տարեշրջանի

1. Երուանդ էֆ. Տ. Անդրէասեան, ուսուցիչ հայ. լեզուի, մատենագրութեան և իմաստասիրական ուսմանց. 2. Պետրոս էֆ. Կարապետեան (նախկին շրջանաւարտ և Տեսչութեան անդամ Պէրպէրեան Վարժարանի), ուսուցիչ օսմ. լեզուի և մատենագրութեան. 3. Մ. Լամպէռ՝ փրանսերէն լեզուի եւ գրագիտութեան, քաղաքական տնտեսութեան և քաղաքակրթութեան պատմութեան. 4. Յովհ. էֆ. Հինդլեան, (նախկին շրջանաւարտ Վարժարանիս), փրանսերէն լեզուի եւ վաճառականական Թղթակցութեան. 5. Աւետիս էֆ. Առանձար (անդամ Տեսչութեան), պատմութեան, աշխարհագրութեան և փրանսերէնի. 6. Լեւոն էֆ. Թաշճեան (նախկին շրջանաւարտ եւ ընդհ. հսկող), հայ. լեզուի և շարադրութեան փրանսերէնի. 7. Մ. Կաօ, մաթէմաթիքական գիտութեանց. 8. Գարեգին էֆ. Գավաֆեան, թուաբանութեան, դրահաշուոյ եւ երկրաչափութեան. 9. Յովսէփ էֆ. Ճէլալեան, բնալուծութեան, բուսաբանութեան, հանքաբանութեան եւ երկրաբանութեան. 10. Ենովք էֆ. Թէյեան, բնագիտութեան, կենդանաբանութեան եւ բրագիտութեան. 11. Մ. Էլիս, անգլիերէն լեզուի եւ շարադրութեան. 12. Տքդ. Կարապետ Մութաֆեան, առողջաբանութեան. 13. Խաչիկ էֆ. Թահթաճեան, գեղագրութեան եւ գծագրութեան. 14. Սիմոն էֆ. Յակոբեան, գծագրութեան եւ գծագիտութեան. 15. Աւետիս էֆ. Խոյասանճեան, ձայնական երաժշտութեան եւ ձայնագրութեան. 16. Մ. Մուառու, մարմնամարզի. 17. Մատթէոս էֆ. Թորոսեան, հսկող եւ օգնական ուսուցիչ հայ. եւ թուրք լեզուաց եւ Սրբազան Պատմութեան։

Պէրպէրեան Վարժարանը մեր մէջ միակ գիշերօթիկ միջնակարգ հաստատութիւնն է որ 21 տարի անընդհատ եւ կանոնաւոր ընթացք մը բոլորելով, հարիւր քանի չափ ուսեալ եւ օգտակար ընթացաւարտներ ընծայած է, որք թէ՛ աստ և թէ ի գաւառս կարեւոր պաշտօններու մէջ կ'փայլին։ Ո՛չ նուազ փութախութիւն կ'պարծենայ մեծարգոյն Ռէթէոս էֆ. Պէրպէրեանի առաջնակարգ սաներէն Պետրոս էֆ. Կարապետեանի եւ իր քեռայր Աւետիս էֆ. Առանձարի անխոնջ աշխատութիւններն, որով Պէրպէրեան Վարժարանն իր 21րդ տարեշրջանը բոլորեց, եւ մէկ քանի օրէն ալ պիտի սկսի շարունակել նոր դպրոցական տարեշրջանն ուսուցչական կարող մարմնոյ մը ձեռամբ, որոյ անդամոց մեծագոյն մասն արդէն մեծ համբաւ վայելող մեր առաջնակարգ ուսուցիչներն են։

ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆ ԿԱԹՈՂԻԿԷ ՀԱՅՈՑ Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՒՈՐԻՉ

Ուսումնարանիս 9րդ տարեշրջանը (1897-98) պիտի սկսի Սեպտ. 1/13ին, երկուշաբթի օրը։

Ուսմանց նիւթերն անցեալ տարուան բարեփոխեալ ծրագրին համեմատ պիտի աւանդուին. սակայն այս տարի գիտութեանց համար ի մասնաւորի աւելի ժամեր յատկացուած են և Dessin géométriqueի ուսումն ալ պիտի աւանդուի աշակերտաց։

Ընդունելութեան պայմաններուն և ուսմանց ծրագրին մանրամասնութեանց վրայ տեղեկութիւն առնուլ փափաքող Պատուական ծնողք և խնամակալք պարտին դիմել Ուսումնարանիս Տնօրէնութեան, Բերա, Եէշիլ փողոց թիւ 1, ամէն առաւօտ ժամը 9-12 (Ը. Ե.)։ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍ. ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆԻ

Բերա, 19/31 Օգոստ. 97. 6—3

ԱՂՋԿԱՆՑ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԳՈԼԷՃ ԻՒՍԿԻՒՏԱՐ

Գոլէճիս յառաջիկայ տարեշրջանը պիտի սկսի Սեպտ. 15ին (Ն. Տ.)։ Բանակցութեանց համար դիմել առ Տնօրէնուհին, Միս Փաթրիք, անձամբ գոլէճ երթալով Սեպտ. 1է ետքը, կամ նամակ գրելով Ամերիգան Խանի հասցէիւ։ 6—4

ՀԱՇՏՈՒԹԻՒՆ

ԼՈՆՏՈՆԷ Սեպտ. 2 թուով կ'հեռագրեն.— Այս առ․ղի դիւանագիտական ակմբոյ մէջ կ'ըսուի թէ հելլենական հաշտութեան պայմանաց համար համաձայնութիւն մը գոյացեր է Լոնտոնի եւ Պերլինի դահլիճներուն միջեւ։ Ըստ այնմ, տուգանաց փոխառութիւնը պաշտօնական երաշխաւորութեան տակ պիտի առնուի, հելլենական արժէթուղթ ունեցողներուն ալ բացարձակ ապահովութիւն պիտի տրուի և այս ապահովութիւն Յունաստանի կողմէ դիւանագիտական ճամբով Տէրութեանց հսկողութեանը պիտի ենթարկուի։

—Լոնտոնի մէջ լուր կայ թէ Աթէնքի ռուս դեսպանն ու փրանս. դեսպանատան գործակատարն հրահանգ ստացեր են ինչ ինչ զեկոյցներ ընելու հելլէն դահլիճին։

—Յունաստանի Երեսփ. Ժողովին մեծամասնութիւն գտնելու մասին դժուարութիւնք արդիւնք կ'համարուին ընդհանուր յուսահատութեան։ Կուսակցութեանց մեքենայութիւնք նորէն սկսած են։ Մ. Տէլեանի կ'ջանայ դահլիճին դէմ դժուարութիւններ հանել, բայց չի յաջողիր։ Յունաստանի մէջ հացի գինը կ'բարձրանայ։

ԲԱՐԻԶԷ Սեպտ. 2 թուով կ'հեռագրեն թէ հելլէն փոխառութեան Մեծ Տէրութեանց կողմէ երաշխաւորուելուն համար, Լ. Սալզպըրիի առաջարկութիւնն ընդունուեր է Ռուսիոյ և Ֆրանսայի կողմէ։

—Բարիզէ սեպտ. 2 թուով կ'հեռագրեն.— Սակարանի մէջ զրոյց կայ թէ Տէրութեանց միջեւ համաձայնութիւն գոյանալուն պէս, Յունաստանի հաշուոյն 3% տոկոսով փոխառութեան պարտաթուղթ շրջաբերութեան պիտի հանուի. բայց չի կարծուիր որ մեծ ընդունելութիւն գտնէ, զի կ'ուզուի պարտաթուղթերն առանց զեղչի հրապարակ հանել։

ՀԱՆԵՍԱՅԷ կ'գրեն թէ Վեհ. Սուլթանին Գահակալութեան տարեդարձին օրը Ճէվատ փաշա մեծ հացկերոյթ մը տուեր է, որուն ներկայ գտնուեր են շատ մը պաշտօնական անձինք եւ երեւելիք։

ՇՔՕԴՐԱՄ.—Կայս. Թիկնապահ մը առջի իրիկունը տարաւ Եաննայի զօրաբանակին շնորհեալ 12,700 չքադրամ։ Նոյն իրիկունն Եաննա ղրկուեցան 10,283 պարկ գարի եւ 5000 պարկ ալիւր։

ԹՐԻԽԱԼԱ գաւառակին տասանորդի տուրքը վարձակալութեան տրուեր է՝ 15,610 Պոլսոյ քիլէ ցորեն ու 6743 քիլէ գարի՝ բնական բերքով և 517 ղրշ. դրամով հատուցանելու պայմանաւ։

ՊՐՈՒՍԱՅԻ նահանգէն մինչեւ հիմակ 360,848 ղրշ ղրկուեցաւ ի նպաստ Կրետէի կարօտելոց։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ. — Մ. Ֆ. Ֆօռ Տէօնքէրքէ հեռագիր ուղղելով Զարին, շնորհակալութիւն յայտնեց Ռուսիոյ մէջ իրեն եղած փայլուն եւ սիրալիր ընդունելութեանց համար։ Զարն ի պատասխանի սա հեռագիրն ուղղեց Մ. Ֆ. Ֆօռի.— «Ես ու Զարուհին հաճոյքով պիտի պահենք յիշատակն Ֆրանսայի Հանրապետութեան Նախագահին այցելութեան ի Ռուսիա, որուն սիրտն անգամ մը եւս բաբախեց Ֆրանսայի սրտին հետ միաձայն»։

— Մէկ քանի Լօրէնցիներ Բոնդամուանէ Մ. Մէլինի նամակ ուղղեր են, որով կ'խնդրեն վարչապետէն՝ Մ. Ֆ. Ֆօռի մատուցանել Լօռէնի անդրդուելի բարեկամութեան հաւաստիքն և կ'յուրեն թէ Կրօնշդատի օրեր իրենց նոր յոյսեր ներշնչել տուած են։ Մ. Մէլին պատասխաներ է, յանուն կառավարութեան շնորհակալութիւն յայտնելով իրենց եռանդուն հայրենասիրութեան համար։

—Անգլ. թերթեր քաղաքավարական յօդուածներ կ'հրատարակեն Մ. Ֆօռի վերադարձին առթիւ։ Թայմզ կ'ըսէ թէ Մ. Ֆօռ ու Հանոթօ արժանի են իրենց եղած համակրական ցոյցերուն։

—Մ. Ֆօռ Ռուսիայէ դառնալէն ի վեր առաջին անգամ Դչ. առտու Նախագահեց Նախարարաց Խորհուրդին Էլիզէի պալատին մէջ։ Մ. Մէլին Խորհուրդին հաղորդեց թուրքահելլէն հաշտութեան բանակցութեանց վերաբերեալ պաշտօնագրերը։ Մ. Հանոթօ իր պաշտօնի գլուխն անցաւ։ Մ. Ֆօռ դարձեալ յետոյ Հավր գնաց, ուր տասն օրի չափ պիտի հանգչի իր ծովեզերեայ ամարանոցին մէջ։ Նախագահն յետոյ պիտի երթայ Ռամպույէի իր դղեակը։

—Նախարարաց Խորհրդոյ սոյն նիստին մէջ որոշուեցաւ Ներում շնորհել քաղաքային ու զինուորական շատ մը դատապարտելոց։

ՌՈՒՍԻՈՅ կայսրն ու կայսրուհին, ինչպէս երէկ ծանուցինք, Դչ. Վարշաւիա ժամանեցին և համակրական ցոյցերով ընդունուեցան։ Ժողովրդեան հոծ բազմութիւն մը մինչեւ Լացիէնքի պալատն հետեւեցաւ Նոյին Վեհափառութեանց։ Զօրահանդէս մը յետոյ Զարն ու Զարուհին ճաշեցին։ Սեղանին մասնակցեցան 120 հրաւիրեալք։ Երեկոյին ալ պիտի ճաշէին Նովօ-Կէորկիէվսք ամրոցին մէջ. յետոյ Լացիէնքի պալատին մէջ 250 հոգինոց սեղան մը տրուելէ ետքը պատգամաւորութիւններ պիտի ընդունէին։ Այսօր ալ նոյն պալատան մէջ նորէն հացկերոյթ պիտի տրուի քաղաքային վարչութեան պաշտօնէից և յետոյ ուրիշ պատուիրակութեանց ընդունելութիւնք պիտի կատարուին։ Զարը վաղը Պէլոստոք երթալով, ներկայ պիտի գտնուի մեծ ռազմափորձերուն։

Մ. ՆԱՀԱՆԳՔ ԵՒ ՍՊԱՆԻԱ.—Մատրիտի ամերիկեան նոր դեսպան զօր. Ուտֆորտ Դչ. Մատրիտ ժամանեց։ Կը հաւաստեն թէ հաշտարար հրահանգներ ունի ի մասին Քուպայի գործոց։

ԱՒՍՏՐԻՈՅ կայսրը՝ Վիեննայի աւստրեան ու գերման դեսպանատանց զինուորական կցորդներուն հետ և իր հետեւորդներով Պիսդրից (Մորավիա) ժամանեց Դչ., ռազմափորձերուն ներկայ գտնուելու։ Եռանդագին ընդունելութիւնք եղան Ն. Վեհափառութեան։

—Վիեննայի սակարանի գործառնութեանց տուրքին կանոնագիրը Դեկտ. 1էն պիտի գործադրուի։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ կայսրն անցեալ Եր. Բոցտամի նոր պալատան մէջ սեղան մը տուաւ ի պատիւ Սիամի թագաւորին։ Երկու վեհապետք բարեկամական բաժակաճառեր արտասանեցին։ Շուայանսկքօրն ի մասնաւորի երախտագիտութեամբ յիշեց Վիլհէլմ կայսեր կողմէ իր որդւոյն ու եղբօր նկատմամբ եղած բարիքներն, ինչպէս նաեւ Սիամի մէջ թղթատարական ու հեռագրական կազմակերպութեանց եւ երկաթուղիներու շինութեանց առթիւ Վիլհէլմ Բ.ի աջակցութիւնները։ Սիամի Թագաւորն յայս յայտնեց թէ միշտ Գերմանիոյ վստահի կայսեր աջակցութեան։

—Կոպլէնցի մէջ Դչ. տեղի ունեցած զօրահանդէսէն յետոյ Վիլհէլմ կայսր բաժակաճառով մը ըսաւ.—Պիտի պաշտպանեմ իմ նախահարցս գործին ամբողջութիւնն՝ ամէն օտար պահանջմանց դէմ։

—Գերմանիոյ կայսրը Բեռլին գտնուած միջոցին Սեւ Արծիւ պատուանշանը նուիրեր է Մուրավիէվ կոմսին և ելմտական նախարար Մ. Վիտէի։

—Գեր-ծովակալ Դիբբից, որուն Ֆրիտրիխսրուհէ երթալը ծանուցուեցաւ, պաշտօն ունի եղեր յանուն կայսեր հրաւիրել Պիզմարք իշխանը՝ Լայթցիկ զրահաւորին ծովը իջնուցուելու հանդէսին որ ի մօտոյ Քիլի մէջ պիտի կատարուի ի ներկայութեան Վիլհէլմ Բ.ի։

—Գերման լրագիրք կ'պատմեն Շլէզվիկի նոր կուսակալ Փոն Քէօլլէրի գլխուն եկած սա փորձանքը. — Ֆոն Քէօլլէր անցեալ օր Սդէդինէ Պելկարտ (Բոմէրանիա) ժամանեց միջօրէի կառախումբով. կարծելով որ առաջուան պէս կառախումբը 25 վայրկեան պիտի կենայ, կայարանին մէջ ճաշել ուզեց. սպասաւորը դիտել տուաւ որ եթէ Քոլպէրկ պէտի երթայ, պէտք է աճապարէ, զի կառախումբն անմիջապէս կ'մեկնի։ Ֆոն Քէօլլէր ըսաւ սպասաւորին. «կարծեմ թէ յիմար ես.» բայց երբ տեսաւ թէ կառախումբն յիրաւի ճամբայ ելած է, անմիջապէս կայանապետին քով գնաց և վիրաւորիչ խօսքեր ըրաւ։ Կայանապետը զայն իր գրասենեակն հրաւիրեց, ուր Ֆոն Քէօլլէր պարտաւորեցաւ ըսել իր անունն ու պաշտօնը։ Կայանապետը նախատուած ըլլալով, դատ բացաւ Շլէզվիկի կուսակալին դէմ, որ ներքին գործոց նախորդ նախարարն էր։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԱՓՐԻԿԷ. — Ուգանտայի ցեղապետն, որ յուլիս 6ին իր քաղաքէն ելած էր անգլ. կառավարութեան դէմ կռուելու, Պոռուի կողմերն, յուլիս 20ին յաղթուեր է անգլ. զօրքերէն։ Ցեղապետն այժմ Գերմանաց ձեռքն ինկած է, զի անոնց հողն ապաստանած էր։ Կ'երեւի թէ իր դեռատի տղան իրեն յաջորդ պիտի կարգուի խնամակալով մը։

ԿԱՒԿԱՍԻԱ.—Ամսոյս 9ին ի Տփղիս վախճանեցաւ Զօր. Ստեփան Յովսէփեան Բէյմիշեան, որ տեղական կիսաբաժնին հրամատարն էր։ 65 տարու էր, կարող զինուորական ճանչուած էր, և գրահմուտ անձ էր։

—Հայերէն հրատարակութեանց համար Բեդերսպուրկի գրաքննիչը ցայժմ էր բրոֆ. Մառ։ Սա հրաժարած ըլլալով, անոր տեղ գրաքննիչ կարգուեր է Պ. Վ. Դրագօմիրեցկի, Ռուս՝ միւսին պէս։

—Բեդերսպուրկի Թերթերը կ'իմանան թէ կաթողիկոսն ի մօտոյ ճամբորդութիւն մը պիտի ընէ դէպ ի հիւսիսային Կաւկասիա եւ Ռուսաստան։

—Տփղիսի թերթերը կ'շարունակեն լուրեր և հեռագրեր հրատարակել պարսկական սահմանագլխոյն վրայ պարսիկ զօրաց և տեղական քրդերու կռիւներուն նկատմամբ, որք դեռ չէին վերջացեր երկու շաբաթ առաջ։

—Դամասկոսի ռուս հիւպատոս Պ. Կասբ Կամսարական յԷջմիածին Ս. Հայրապետին այցելեր է, և յետոյ Տփղիս դարձեր է։

—Հայոց ծխական դպրոցներուն նոր ծրագիրը, զոր Բիւզանդիոնի ընթերցողներուն լիովին ծանօթացուցինք արդէն, կրթական եւ ներքին գործոց նախարարներուն տնօրէնութեամբ կիրառութեան պիտի դրուի դպրոցական առաջիկայ տարեշրջանին սկիզբէն։

—Այս օրերս Ամերիկայէ Տփղիս ժամաներ է Պարսիկ արտասովոր դեսպանութիւն մը որ Ուաշինկդըն գացած էր Շահին գահակալութիւնը ծանուցանելու Նախագահին։ Արտասովոր դեսպանութեան քարտուղար-թարգմանն էր Պ. Նեւտոն Պոյաճեան։ Մէկ քանի օր առաջ ալ Թէհրանէ Տփղիս հասեր է Մուզաֆֆէրէտտին Շահին թիկնապահ Արշակ խան Գորայեանց, որ Վիեննա պիտի երթայ և տեղւոյն պարսիկ դեսպան Ներիման խանի (հայազգի) հետ Շուէտ և Դանիա պիտի ուղեւորի Շահին գահակալութիւնը ծանուցանելու։ Անգլիոյ թագուհւոյն Յոբելեանին ներկայ գտնուելու համար ղրկուած պարսիկ արտասովոր դեսպանութեան Ա. քարտուղարն էր Յովհաննէս խան Մասեհեանց։

ԱՒՍՏՐԻՈՅ այն մամուլը, զոր «Վաամն վերջերս նկարագրեց մեր սիւնակաց մէջ, ի գլուխ ունենալով Կնոյէ Ֆրայէ, այս օրեր խստիւ կ'հարուածէ զԱնգլիա, Հելլենական, հարաւ-ափրիկեան, եգիպտական և այլ օրուան խնդիրներուն մէջ բռնած ընթացքով բոլոր Տէրութիւններն իրեն դէմ հանած եւ մինակ մնացած ըլլալուն համար։

ՀԵՌԱԳԻՐԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ, 2 Սեպտ.— Տէյլի Մէյլ կ'իմանայ թէ Գերմանիա, ոչ եւս հաւնելով Ալզաս Լոռէնի զօրաց թիւն և զօրաշարժման միջոցներու ալ դիմեր է։ Այս ընթացք արդիւնք կ'համարուի ֆրանքօ-ռուս դաշնակցութեան պաշտօնապէս հրատարակուելուն։

ՊԵՐԼԻՆ.—Կէս-պաշտօնական թերթեր կ'ըսեն թէ Բեդերսպուրկի տեսակցութիւնը Գերմանիոյ տեսակէտով քաղաքականութեան մէջ փոփոխութիւն առաջ չէ բերած եւ Գերմանիոյ համար մտահոգութեան պատճառ չկայ։

ՊԷՐՆ. — Պերլինի և Մատրիտի դահլիճները ծանուցին Զուիցերիոյ որ մասնակցին բոլոր տէրութեանց կողմէ միաձայնութեամբ, վտանգաւոր անձանց դէմ ձեռք առնուելիք միջոցներուն։

ԼՈՆՏՈՆ. — Ծանուցանեցաւ Հնդկաստանի փոխարքային զինուորական մեծ ոյժ մը ղրկել Տալէչէի և Մահմուտզայի ցեղերուն դէմ։

ՖԻՈՒՄԷ. —Անգլ. 12 մարտանաւք այսօր Թրիէստէ գային, ուրկից Վենետիկ ու Գորֆու և անկից ալ Սեպտ. 16/28 ին Մալթա պիտի երթան։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Երէկ Ս. Պատրիարքն, ըստ սովորութեան, Ս. Աստուածածնայ Վերափոխման տօնին առթիւ, կանուխ համար հանդիսաւոր Ս. Պատարագ մատոյց Մայր-Եկեղեցւոյ մէջ։ Տ. Սմբատ վրդ. Հանգանակին Աւետարանը կարդաց, և Հաւատամքն համախումբ արտասանեցին՝ Նախասարկաւագութեամբ Տ. Բարգէն վրդ.ին։ Հանդիսաւոր վերաբերումն ըրաւ Տ. Վահան Ծ. Վ. Յակոբեան։ Մայր-Եկեղեցւոյ դպրաց դասը ծանրագին շապիկներ հագած մասնակցեցաւ ժամերգութեան, առաջնորդութեամբ երաժշտապետ Մէհտէրեան Գրիգորի։ Սրբազան պատարագիչը քարոզ խօսեցաւ, «Զի արար ինձ մեծամեծս հզօրն» Տիրամօր երգը բնաբան ընելով։ Աղօթքին առաւելութիւնները բացատրեց։ Յետոյ, թաղին Աղքատախնամին համար ծանուցում ըրաւ, և օրհնեց նպաստամատոյց գթոտ(?) ազգայինները, մանաւանդ զանոնք որ յատուկ պնակներ և գանձանակներ կ'պտտցնեն ի սէր աղքատաց և ի նպաստ կարօտելոց։ Աղքատախնամին պնակը պտտցուց տիկին Սուճեան, որուն պնակին Ս. Պատրիարքը մէկ օսմ. լիրա նուիրեց ի քաջալերութիւն։

—Ս. Պատրիարքն այսօր այցելութեան պիտի երթայ մաքսատան վերատեսուչ Հասան Ֆէհմի փաշայի, և նախարարաց ոմանց։

—Երէկ Գրենական Յանձնաժողովը գումարեցաւ Ղալաթիոյ Խորհրդարանն, և գործադրեց Ս. Պատրիարքի յանձնարարութիւններն ի մասին Սսոյ, Հաճնոյ և Կիւրինի վարժարանաց դասագրքերու։

—Լոռոյ գրական հանդէսի տէր և հրատարակիչ Տ. Գիւտ քահանայ Աղանեանի, որ երկու անգամ Իզմիրեանց Սահակ-Մեսրոպայ մրցանակաբաշխութեամբ պսակուած է, Ս. Հայրապետն յատուկ Կոնդակաւ Աւագ քահանայութիւն շնորհեց։

—Պալաթու թաղին մէջ վաղը տեղական տարրներէն Աղքատախնամ Ընկերութիւն մը պիտի կազմուի Նախաձեռնութեամբ եկեղեցւոյն բարեջան քարոզիչ Սաատէճեան Տ. Սմբատ վրդ.ին, տեղւոյն աղքատներուն նպաստ և դպրոցական աղքատիկ տղայոց գրական պիտոյք մատակարարելու համար։

—Վառնայէ մեզ կ'գրեն օգս. 18 թուով.—«Վառնայի արքի Թաղական Խորհուրդն, որ յոյժ լաւ տրամադրութիւններով լցուած է ազգային-թաղային շահերուն պաշտպանութեան համար, ձեռնարկած է վերաշինել թաղային հրկիզեալ վարժարանն, որուն պակասն սկսած է աղետալի ըլլալ հայ մանկութեան։ Սակայն ցաւալի դժբախտութիւնն հոն է որ հակառակ կուսակցութիւն մը, կոյր թշնամութեան ոգիով լցուած, ամէն միջոց ընդունելի կ'սեպէ դադրեցնել տալու համար շէնքին շինութիւնն, երկիցս մատնանիշ ընելով կառավարութեան թէ շինութեան համար արտօնութիւն առնուած չէ։ Այնպէս որ խեղճ թաղականներն ստիպուած են մէկ կողմէ ամէն ժամ մաքառիլ այս ոխակալ անշահ մարդոց դէմ եւ միւս կողմէ շինութեան սիրտ հատնում մանրամասնութիւններովն զբաղիլ։ Շիտակն եթէ իր այս գործը գլուխ հանէ, Թաղ. Խորհուրդն յարատեւութեան մեծ ոգի ցոյց տուած պիտի ըլլայ ու միանգամայն Վառնայի հայ մանկութիւնը փրկած պիտի ըլլայ փողոցային կորստաբեր կեանքէ մը։»

—Մալիմար իր այսօրուան թուոյն մէջ հրատարակած է Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր կենսագրականը գեղեցիկ տպագրութեամբ, յիշելով թէ Վեհ. Սուլթանը պատուած է զայն Ա. կարգի Օսմանիէի պատուանշանով։ Հրատարակած է նաեւ Յունաց Պատրիարքին կենսագրականը։

—Յուլիս 17ին Տփղիսի մէջ 78 տարեկան մեռաւ Տիկին Կատարինէ Թանդղեան եւ մարմինը թաղուեցաւ Թանդղեան եկեղեցւոյ գաւթին մէջ։ Հանգուցեալն իր կենդանութեան այդ եկեղեցւոյ բակին մէջ երկյարկանի երկու տուն և խանութներ շինել տուած եւ հասոյթն յատկացուցած էր նոյն եկեղեցւոյ Հայոց ծխական վարժարաններուն։ Յետոյ հետեւեալ կտակն ալ ըրած է նօտարի ձեռամբ.—1000 րուբլ Հաւլաբարի Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյն և 500՝ Տփղիսի Հոյրերու ուսումնարանին. քաղաքին 5րդ և 6րդ թաղերուն մէջ գտնուած երկու խանութ իր ազգականաց կտակած է, պայմանաւ որ անոնց մահէն յետոյ այդ խանութներ պատկանին Թանդղեան եկեղեցւոյ, որուն համար շինած կալուածները տարեկան 3500—4000 րուբլ եկամուտ կը բերեն։

—Պաշտօնական ծանուցում Փոխանորդարանի Ազգ. Պատրիարքարանի.

—Մայրաքաղաքիս Կէտիկ Փաշա թաղէն՝ Մ. Մարտիրոս Թոխմաքեան անուն յիսուն և ութ տարեկան, կարճահասակ, աչքերը մանր, թուխ մազախօս, մօրուքը ճերմակ, աջ ծնօտին վրայ սեւ բիծ մ'ունեցող եւ տուներու մէջ անօրեայ սպասաւորութեամբ պարապող ազգայինը 6-7 ամիս յառաջ անյայտ եղած է։

Կ'յանձնարարուի Արգոյ Ազգայնոց զի եթէ երբեք յիշեալին ո՛ւր ըլլալ կամ մեռած ըլլալու մասին որ և է տեղեկութիւն ունին, հաճին Պատրիարքարանի Փոխանորդութեան ծանուցանել։ (Կնիք)

21 Օգոստոս 1897

ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ ԳԱՏԸՔԻՒՕՅ-ՄՕՏԱ

Վարժարանիս ուսումնական նոր շրջանը կ'սկսի առաջիկայ սեպտեմբեր 3ին (Հ. Տ.)։ Փափաքողք կրնան դիմել Տեսչութեան Գատըքէօյ Մխիթարեան վարժարան և կամ Ղալաթիա Սեղբոսեան խան երեքշաբթի և ուրբաթ օրեր։ 7-6

ՋԱՆԱՁԱՆՔ

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԻ վերջին երկրաշարժները շատ մը դիւցազնական արարքներու առիթ տուեր են։ Այդ դժուար ժամանակին ամէնէն նշանակելի դէպքերէն մին էր Օր. Պիտն անուն հիւանդապահին ցոյց տուած դիւցազնութիւնն, ի Շիլլոնկ։ Երկրաշարժին պատահած պահուն Մր. Մաքնակըն անուն հիւանդ մը կ'նայէր, որ կ'տառապէր լեարդի պալարներէ։ Օր. Պիտն սպասաւորը սենեակէն դուրս ղրկած էր երբ առաջին ցնցումը տեղի ունեցաւ։ Մաքնակըն, որ զառանցանքի մէջ էր ինկած, արթնցաւ, և երբ սենեակն սկսաւ երերալ, ցատկեց անկողնէն և դէպ ի դուռը գնաց։ Այդ վայրկենին առաստաղն սկսաւ բացուիլ։ Հիւանդապահն հազիւ ատեն ունեցաւ հիւանդն ետ քաշելու, զայն կէս մը անկողին տակ քշելու և իր մարմինով զայն ծածկելու, երբ ծխնելոյզը փլաւ։ Աղիւս, կղմինտր և ամէն տեսակ կտորուանք շուրջերնին թափեցան, եւ մէկ կղմինտր Օր. Պիտնի կռնակին վրայ իյնալով, շատ վնասեց։ Իր շրջազգեստը գետնին կպած էր աղիւսներու ահագին կոյտով մը։ Մեծ դժուարութեամբ ազատեց ինքզինքն եւ օգնութեան կանչեց, բայց դուռը գոց գտաւ։ Մ. Մաքնակըն վեց ոտք բարձր մարդ մ'էր, այնու հանդերձ հիւանդապահը կէս քաշելով, կէս հրելով պատուհանին հասցուց և վերցնելով յանձնեց սպասաւորին որ բազուկները բացած վարը կ'կենար։ Հիւանդն ապահովապէս տունէն դուրս հանելէ ետքն ալ հիւանդապահն իր պարտականութեանց վա՛յրը մնաց։ Սենեակին դուռը գնաց վերմակներն առնելու եւ պատուհանէն վար նետելու։ Պատերը կ'երերային և ամէն վայրկեան փլչիլ կ'սպառնային. դուրսը կեցող ժողովուրդը կաղաչէր իրեն որ ելնէ տունէն. նա պարզապէս կ'պատասխանէր «կուգամ, —ոսկեղէնս (էֆ.ին) քիչ մը գոնեազ տուէք»։ Ձեռքերն հագուստէն բեռցած, պատուհանին կողմն երթալու վրայ էր, երբ պատին մէկը փլաւ, եւ ճամբան գոցեց բայց բարեբախտաբար իրեն չդպաւ։ Փոշին նստելուն պէս, կտորուանքներուն վրայէն մագլցելով գնաց պատուհանն, եւ տեսաւ որ հազիւ անցնելու տեղ մը մնացեր էր։ Մտաւ, եւ պէտք եղաւ որ ծառաները քաշեն դուրս հանեն զինք, և շատ ճմլուեցաւ եւ վնասուեցաւ, բայց բան մը չարտասանեց։ Թօթուելով զգեստները, որք ժապաւէն դարձեր էին, սկսաւ հիւանդին համար յանպատրաստից վրան մը շինել վերմակներով եւ աթոռով. ժամէ մը աւելի տարափ անձրեւի մէջ մնաց, պատռած իր հագուստներով։ Բարեբախտաբար ոչ ինք ոչ հիւանդը մնայուն վնաս մը չկրեցին արկածէն եւ տաքի(?) փոթորկէն։

ՍՏԱՄՈՔՍԻՆ ՄԷՋ ՕՁ.— Իսուտիւր Մօտ (Ֆրանսա) գիւղի մը մէջ պատահեցաւ։ Մ. Բրոյտէ, 27 տարեկան, երկար ատենէ ի վեր ստամոքսի սաստիկ ցաւեր կ'զգար, և հակառակ բազմատեսակ դարմաններու, չէր բժշկուած։ Յաճախ փսխել կ'ուզէր և չէր կրնար։ Յուսահատ ջանքեր կ'ընէր, բայց ի զո՛ւր։ Անցեալները դաշտէն դառնալուն նորէն ցաւերը սաստկացան. այս անգամ յաջողեցաւ փսխել և ինչ դուրս եկաւ. պզտիկ օձ մը, ողջ առողջ և 30 հարիւրորդամէտրի չափ։ Բայց ուրիշ մ'ալ կուգար։ Երիտասարդն օձի մը գլուխն զգաց բերնին մէջ. բռնեց ու դուրս քաշեց. երկրորդն ալ ելաւ, սակայն պոչը պակաս էր. կոկորդին մէջ մնացած էր։ Աւելորդ է ըսել թէ Բրոյտէ բժշկուած է։ Ինք կ'ըսէ թէ անցեալ մայիսին բան մը փսխած և որդ կարծած էր. բայց հիմակ համոզուեցաւ թէ այն ալ օձ էր։ Երիտասարդն իբրեւ զինուոր Աֆրիկէի մէջ ծառայած ըլլալով, կ'երեւի թէ հոն կլլած է առանց գիտնալու. ինչ որ ալ ըլլայ լրագիրք բնագէտներու և բժիշկներու ուշադրութիւնը կ'հրաւիրեն։

ՋՈՒԻՑԵՐԻՈՅ Ալպեանց լերանց գագաթներուն վրայ վերջերս գերման զբօսաշրջիկ մը իր երկու առաջնորդներուն հետ մեռաւ սառուցապատ վայրէ մը վար գլորելով։

ՈՃԻՐ ՄԸ ԱՆՎԷՐՍԻ ՄԷՋ.— Այս միջոցիս Անվէրսի մէջ ընդհանուր խռովութիւն առաջ բերած է սոսկալի ոճիր մը, որուն զոհ գացած են Պրիտանացի՝ Մարի Բողէր 70 տարեկան և քոյրը՝ Էլիզապէթ Բողէր 65 տարեկան։ Ասոնք իրենց տան մէջ սպաննուած գտնուեցան. երկուքին ալ գլուխները խիստ դարձած էին՝ հաւանօրէն մուրճի հարուածներով։ Շատ հարուստ և շատ բարեպաշտ էին. շատ քիչ դուրս

կ'ելնէին, այն ալ կա՛մ եկեղեցի երթալու և կամ նօտարէն իրենց եկամուտն ստանալու։ Վերջերս սովորականէն աւելի չերեւցան. դրացիք կարծեցին թէ Պրիւսէլ գացած են, ուր ազգական ունին զ սաճայն բացակայութիւննին չափէն աւելի երկարելով, կասկածեցան և իմաց տուին ոստիկանութեան որ այս սոսկալի ոճիրն երեւան հանեց։ Ոճիրը գործուած էր անցեալ շաբթու Գշ.. իր դրացիք նոյն օրն երկու մայրապետ տեսած էին. ասոնք տունը մտած էին Ելիզապէթի հետ որ դուռը բացած էր, և երկար ժամէ ետքը դուրս ելած էին։ Այս մայրապետք հետք մը թողած չըլլալով, կ'ենթադրուի թէ այդ հագուստը կրող կեղծ չարագործներ էին, որք սուրճ առնելու համար ներս մտած եւ նոյն պահուն գործած էին ոճիրը։ Արդէն սեղանին վրայ չորս գաւաթ խաձուէ և վրան կարագ քսուած հացի չերտեր գտնուած են կէսը կերուած։ Ոճրին շարժառիթը գողութիւնն էր։ Դրամարկղը խորտակելու փորձեր եղած էին. բազմաթիւ գոհարեղէններ և այլ արժէքաւոր նիւթեր գողցուած էին, բայց 40,000 ֆր.ի չափ արժողութեամբ առարկաներ պարունակող արկղիկ մը անվթար մնացած էր։ Ոստիկանութիւնն անմիջապէս խուզարկութեանց ձեռնարկեց, բայց դեռ արդիւնք մը չունեցաւ։ Կ'կարծուի թէ երկու Բրուսիացի, որք Պլոնի բանտին մէջ պահապանն սպաննելով փախած էին, մասնակցութիւն ունեցած են նոյն ոճրին. ոստիկանք մինչեւ Պրիւսէլ ասոնց հետեւեր և ետքն հետքերնին կորսուեր են։ Ոմնադիր մը յայտարարեց թէ չար դէմքով երկու անձ տեսած է որոց մին գլխէն վիրաւորուած. եւ յիրաւի այդ բանտարկեալներէ մին ճակատին վրայ այնպիսի խորունկ սպի մը ունի, որ վէրք կ'կարծուի։

ՓՆՋԻԿ

Պարոն մը, սաստիկ նեղացած. «Բայց այս տղան ի՞նչ ունի. ամեն ժամանակ կուլայ ու կ'պոռայ. ի՞նչ ունի։»

Տիկինը. «Բան մը չունի, միայն իր հօրը բնութիւնն ունի.»

*** Մարդ մը միականի ըլլալով ապակիէ աչք կ'գործածէր։ Օր մը ճամբորդութեան ատեն կուգայ պանդոկ մը կ'իջնէ և գինծու աչքը հանելով, ինչպէս որ սովորաբար կ'ընէր պառկելու ժամանակ, կուտայ սպասաւորին որ տանի ջուրը ձգէ։ Տեսնելով որ մարդը տեղէն չի շարժիր, կ'հարցնէ անոր թէ ինչո՞ւ կ'սպասէ. «Կ'սպասեմ, պարոն, կ'պատասխանէ սպասաւորը, որ միւսն ալ տաք ինծի։»

*** Նպաստահաւաք մը գանձանակն հարուստ մարդու մը կ'ներկայացնէ։ Մարդը մերժելով կ'պատասխանէ. «Դրամ մը չունիմ»։ —«Գանձանակիս մէջ նետածն առէք, պարոն, ես աղքատի համար սատակ կ'ժողովեմ։»

*** Մարդ մը կասքոնացիի մը հետ կռուի բռնուելով սանդուխէն վար կ'նետէ զայն։ «Աղէկի լաւ, կ'բացագանչէ կասքոնացին, արդէն ես վար պիտի իջնէի։»

*** «Ձեր նախաճաշին համար հաւկիթ մը բերի. ընտրեցէք։—Ինչ ըսել է ընտրեցէք, արդէն մէկ հատ էք բերած։—Կրնաք առնել զայս կամ թողուլ, ինչպէս որ կ'ուզէք։»

*** Եպիսկոպոս մը կառքով կ'ճամբորդէր, երբ քահանայ մը կ'տեսնէ որ ձի հեծած կ'երթայ, և ծիծաղելով կ'հարցնէ անոր թէ որչափ ժամանակէ ի վեր Սուրբ Ֆրանսուա ձի կ'հեծնէր։—«Այն օրէն ի վեր որ Ս. Պետրոս կառքով երթալ սկսաւ, տէր եպիսկոպոս,» կ'պատասխանէ քահանայն։

*** Մարդ մը կ'ըսէր իր բարեկամին. «Եթէ լաւ կերակուրդ մ'ունենայիր, ճաշի պիտի հրաւիրէի զքեզ։—Ներեցէք, պարոն, կ'ըսէ կամացուկ մը սպասաւորն, հօրթի գլուխ մ'ունինք։»

*** Տեմնարանը տեղի կ'ունենայ պարահանդէսի մէջ։ Պարոն մը սրահին մէջ վառարանին կրթնած կ'յօրանջէր։ «Կ'նեղուի՞ք, պարո՛ն, կ'հարցնէ մէկը։ —Այո, պարոն. դո՞ւք։—Ես ալ։—Ուրեմն եթէ մեկնինք . . .։—«Ես չեմ կրնար, տանտէրն եմ։»

*** Եզովբոսին կ'հարցնեն թէ ինչպէս այնչափ բան մը մարդ մը եղած էր ինքը։ «Միւրիշ մարդոց ըրածներուն հակառակը գործելով» կ'պատասխանէ իմաստասէրը։ Ա. Փ.

ԸՆԴԱՐՁԱԿ ԳՐԱՑՈՒՑԱԿ

Պալէնց Գրատան

20, Կ. Պոլիս, Զաւտիաճըլար, 20

Այս ճոխ ցուցակ մը կ'տրուի փափաքողներու։ Դպրոցներոց և առաջնորդ ընթերցասէրներոց, կ'յանձնարարուի որ և է գրքի գնում ընելէ առաջ Գրացուցակը աչքէ անցունել, ուր բազմաթիւ նորութիւններ կ'տեսնուին։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ

Պալայի ատրճան տրուեցաւ Կ. Պոլսոյ վերաքննիչ ատենին անդամ Խալիլ Նէշէ պէյի։ Իւլայի Ա. աստիճան՝ Թաղաքապետութեան կչիռներու և չափերու տնօրէն Սաադ պէյի։ Իւլայի Բ. աստիճան՝ անտառաց և հանքաց պաշտօնատան Թղթակցութեանց տնօրէն Էմին պէյի։

—Ուաշինկդընի օսմ. դեսպան անուանեցաւ Լոնտոնի օսմ. դեսպանատան նախորդ խորհրդական Րիֆաթ պէյ։

—Հալէպի նահանգին ոստիկան-զինուորաց գունդին հրամատար անուանեցաւ Շքոտրայի նահանգին ոստիկան-զինուորաց գունդին հրամատար Մուսթաֆա պէյ։ Երզնկայի ոստիկան-զինուորաց վաշտին հազարապետ անուանեցաւ Էրզրումի գունդին հարիւրապետներէն Պոսնալուլըգլը Մէհմէտ էֆ.։ Պայազիտի վաշտին հազարապետ անուանեցաւ նոյն գունդին հարիւրապետներէն Էրզրումլը Մուսթաֆա էֆ.։ Տրապզոնի կեդր. վաշտին հազարապետ անուանեցաւ Մալաթիայի նախկին հազարապետ Էօմէր աղա։

—Բ. կարգի Օսմանիյէ պատուանշան տրուեցաւ կայս. անձնապահ զօրաբանակին թնդանօթաձիգ զօրաց Բ. կիսաբաժնին հրամատար Պեքիր փաշայի։ Դ. կարգի Մէճիտիյէ՝ Տրապզոնի Ռէժիի տնօրէն Իսքէնտէր Մէլհամէ էֆ.ի։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՋԵԿՈՒՑՄՈՒՆՔ

«Պուլկարիոյ իշխանապետութիւնը Ս. Ալեքսանդր պատուանշանի Ա. աստիճանը տուաւ Սելանիկի Վալի. Կուսակալին։ Ռումանիոյ կառավարութիւնը Ռումանական Թագ պատուանշանի Ա. աստիճանը տուաւ Վեհ. Սուլթանին սենեկապետներէն Էմին պէյի։ Կայս. Իրատէ մը արտօնեց այս պատուանշաններու գործածութիւնը։»

ԻԳՏԱՄ իր այս աւուր թուով «Սէրբիոն եկեղեցւոյ քարոզիչ Ծատուր Պէհաբեան» ստորագրութեամբ նամակ մը հրատարակած է, որով նամակագիր եկեղեցականը լրագրոյ մէջ տեսնուած «Կրետէի քրիստոնեայ ապստամբք» պարբերութեան դէմ կ'բողոքէ, ըսելով թէ անոնք որ ապստամբ կամ խռովարար են, քրիստոնեայ չեն կրնար ըլլալ։

«Անուրանալի ճշմարտութիւն մ'է թէ, կ'յարէ, չար մը ազգեր այսօր քրիստոնէութեան պաշտօնական դիմակն հագած, իրենք զիրենք քրիստոնեայ կ'անուանեն և դուք ալ իրենց խոստովանութեան համաձայն քրիստոնեայ կ'ճանչնաք զանոնք։ Հետեւապէս, երբ յիշեալ ազգաց անհատներէն մարդասպան մը, կամ ապստամբ և կամ ստահակ մը տեսնէք, քրիստոնեայ մարդասպան, քրիստոնեայ ապստամբ և քրիստոնեայ ստահակ կ'կոչէք զայն։ Եթէ յիշեալ ազգերը քրիստոնեայ կոչուելու իրաւունք ունին, եւ կամ պատշաճ է այնպէս անուանել զանոնք, դուք ալ իրաւունք ունիք քրիստոնեայ համարելու նոյն մեղաւորները։ Հիմա, խմբագիր տէր, Կրետէի Հելլէն հրոսակները «քրիստոնեայ ապստամբներ» չեն։ Արդարութեան սիրոյն համար, զգուշացէք այս ասացուածքն այդպիսի հրոսակներու համար գործածելէ։ Քրիստոնէութիւնն ոչ զոք կ'քաջալերէ յապստամբութիւն։ Քրիստոնէութեան ոգին կ'հրամայէ աստուածային օրինաց և անոր վերաբերեալ ամէն բանի հնազանդիլ։ Հետեւապէս «քրիստոնեայ ապստամբ» ասացուածքն ինքնին հակասական է։ Տեսէք ի՛նչ կ'ամփոփէ քրիստոնէութիւնը. «Ամէն ոք թո՛ղ հնազանդի այն կառավարութեան որուն հպատակ է, զի չկայ կառավարութիւն մը որ Աստուծմէ հաստատուած չըլլայ, և տէրութիւնք Աստուծոյ տնօրինութեամբ հաստատուած են։ Ասոր համար, տէրութեան հակառակողն աստուածային տնօրինութեան հակառակած կ'ըլլայ, և հակառակողք իրենց վրայ կ'հրաւիրեն դատապարտութիւն, զի վեհապետք չար գործերը պատժելու պաշտօն ունին։ Եթէ չէք ուզեր վախնալ տէրութենէն, բարիք գործեցէք եայլն։ Ահա քրիստոնէութիւնն այսպէս կ'հրամայէ. «Ո՛վ ծառաներ, Աստուծմէ վախցէք, և պատուեցէք զթագաւորն, և իշխանաւորներուն հետ յարաբերութեան մ'մտնէք, զի անոնք յանկարծ պիտի պատժուին»։ Այս պարագային մէջ, ոչ մի քրիստոնեայ ոչ մէկ տեղ մը կրնայ յարաբերութիւն հաստատել խռովարարներու հետ։ Արդ, Կրետէի ապստամբք և հայ խռովարարք քրիստոնեայ չեն։»

ԳՈՒԼԿԱՐԻՈՑ ելմտական նախարար Մ. Կէշէվ հրաժարած ըլլալով, իրեն պիտի յաջորդէ դատական նախարար Մ. Թէոտորով և ասոր ալ պիտի յաջորդէ Կ. Պոլսոյ գործակատար Մ. Մարքով։ Իսկ արտաքին գործոց ընդհ. քարտուղար Մ. Պրաքալով Կ. Պոլսոյ գործակալ պիտի ըլլայ և իրեն պիտի յաջորդէ Կ. Պոլսոյ գործակալութեան Ա. քարտուղար Մ. Ծոքով։

ՇԱՔԻՐ ՓԱՇԱ ծանուցեր է Մոնիդէօի Իսքէնտէրունի թղթակցին թէ Անատոլուի գաւառաց մէջ իր պտոյտներուն առթիւ գոհունակութեամբ տեսեր է Հայոց ու Իսլամաց միջեւ ներդաշնակութեան հաստատուած ըլլալը։

Լ. ՀԷՐԸԼՏ իր Դշ.ի թուոյն մէջ հրատարակութեան մը առթիւ, գրաքննիչին դիտողութիւնները կատարելապէս նկատողութեան առած չըլլալով, ազդարարուեցաւ որ ուրիշ անգամ եթէ կրկնէ, իրեն նկատմամբ խիստ միջոցներ պիտի գործադրուին։

ՏՈՔԴ. ԼԻՆՏԱՈՒ, Հանրային Պարտուց վարչական խորհրդոյ գերման պատուիրակն, անդամ պիտի կարգուի Անատոլուի երկաթուղեաց Ընկերութեան վարչական ժողովին։ Տքդ. Լինտաուի եղբայրը նշանաւոր վիպասան է և կ'աշխատակցի Նոյէ Ֆրայէ Բրէսէի։

—Անատոլուի երկաթուղեաց Ընկերութեան տեսչութեան խորհրդոյ նախագահ Տքդ. Ջանտէր այսօր Պերլին կ'երթայ ներկայ գտնուելու բաժնետիրաց ընդհ. ժողովին որ տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ Բշ.։

ԳԵՐՄԱՆ դեսպանն, իր աղջկան, խորհրդականին եւ այլոց հետ, առջի օրն Եալովա գնաց դեսպանատան պահականուով։ Դեսպանն ու հետեւորդք մինչեւ ջերմուկները զբօսական պտոյտ մը կատարելով, իրիկուան Թարապիա դարձան։

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ դեսպանատան Ա. քարտուղար Մր. Ճօն Րիտլ, որ գործակատարի պաշտօն վարած էր, առջի իրիկունը Սըմմըր Բէլէսի մէջ սեղան մը տուաւ ի պատիւ նոր դեսպան Մր. Անճէլի։ Ներկայ էին նաեւ Փրանս. ու անգլ. դեսպանք եւայլք։

ՄԵԿՆՈՒՄ. — Հանրօգուտ շինութեանց պաշտօնատան երկաթուղիներու վարչութեան ընդհ. տնօրէն Խայրի պէյ և նոյն պաշտօնատան մասնագէտ խորհրդական Սերվիչէն էֆ. երէկ Իզմիր գացին։

—Պաղտատի օսմ. հիւպատոս Բեամիլ պէյ երէկ իր պաշտօնատեղին ուղեւորեցաւ։

ՀՐԵԱՑՔ. — Զուիցերիոյ Պալ քաղաքին մէջ գումարեալ Հրէից համաժողովն հեռագիր մը ուղղելով առ Վեհ. Սուլթանն շնորհակալութիւն յայտնեց այն բարիքներուն համար զորս Հրեայք կայս. շնորհիւ կ'վայելեն օսմ. երկրաց մէջ։

ԲԵՐԱՅԻ հեռագրատունը փոխադրուեցաւ, ի Թէքէ Պաշի, Օթէլ Ռուայեալի հանդէպ գտնուած նորակառոյց շէնք մը։

ՊԷՐՈՒԹԻ առջեւ բռնուեցաւ հելլէն դրօշով առագաստանաւ մը որ քարիւղ բեռցած կուգար Սուրիոյ Ճունիյէ նաւահանգիստէն։

ԷՐԷԲԼԻԻ ածխահանքերը շահագործող Ընկերութեան ծանուցուեցաւ որ ըստ պայմանադրութեան օսմ. հպատակ գործաւորներ միայն ծառայեցնէ։

ՑՈՒՆԱՑ Պատրիարքարանին կողմէ յոյս կայս. Գահոյից մատուցուած երախտագիտական ուղերձը բարձրագոյն հաճութեան արժանացած ըլլալով, կայս. Թիկնապահ մը երէկ Ֆէներ Պատրիարքարանը գնաց և կայս. գոհունակութիւնն յայտնող թէզքէրէ մը յանձնեց Ա. Պատրիարքին։ Ն. Սրբազնութիւն երէկ այցելութիւն տալով Մեծ-Եպարքոսին ու դատական գործոց նախարարին, շնորհակալութիւն յայտնեց կայս. բազմադիմի շնորհաց համար։ Ցունաց Պատրիարքարանը սոյն կայս. շնորհներն հեռագրաւ գաւառական մետրապոլտութեանց ամեն ծանուցած ըլլալով, գաւառներէն հարիւրաւոր հեռագրեր կ'հասնին ի Պատրիարքարան, որով յոյն ժողովուրդն իր երախտագիտութիւնը կ'մատուցանէ յոյս կայս. գահոյից։

ԵՐԿՈՒ ՀԱՑԱԶԳԻՆԵՐ, կոզմոզ Ս. Մեսիսեան էֆ. Սեբաստացի եւ Գրիգոր էֆ. Խոռխոռունի, Պոլսեցի, Տոքդորութեան վկայական ստացան կայս. Բժշկական վարժարանէն։

ՀԱՄԱԺՈՂՈՎՔ. —Պրիւքսէլի և Բարիզի մէջ գումարելի արեւելագիտաց և գաղթականութեանց համաժողովոյ օսմ. պատուիրակ կարգուեցաւ կայս. Պալատան քարտուղարներէն Նիման Բեամիլ պէյ, որ առջի գիշերը մեկնեցաւ մայրաքաղաքէս։

ՍԿԻՒՏԱՐ-ԳԱՏԸԳԻՒՂԻ ջուրի ընկերութեան տուած ջուրն վերջերս հոտ մը ստացած և գոյնն ալ աւրուած ըլլալով, ձեռնհաս իշխանութիւնն որոշ փորձագէտ անձերու միջոցաւ քննութիւն կատարել տալ։

ԿԱՐԵՒՈՐ ԽՈՐՀՈՒՐԴ ՄԸ.— Անատոլուի նահանգաց ընդհ. քննիչ Շաքիր փաշա կարեւոր ծրագիր մը մատուցեր է Բ. Դրան, առաջարկելով նաւարկելի ընել Ալիս (Գըզըլ Ըրմագ) և Իրիս (Եշիլ Ըրմագ) գետերն, և այս ձեռնարկէն օգտուող երկիրներու երկրագործներէն ու վաճառականներէն փոքրիկ ընկերութիւն մը կազմել։ Այս ծրագիր, իր շահեկան կարեւորութեան պատճառաւ, յանձնուած է Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան ի քննութիւն։

Բ. ԴՐԱՆ ոստիկան Մէքդէպլի Ահմէտ Մուխթար էֆ.ի Ա. Թոմիսէրուեան աստիճան տրուեցաւ։

ԱՅՍՊԻՖԱՆՈՍԻ մէջ յառաջիկայ կիրակի անգլ. դեսպանատան Բ. թարգման Մր. Մարինիչի նախագահութեամբ նաւարշաւ և որսորդութեան զբօսանքներ պիտի կատարուին ի նպաստ գիւղին աղքատաց։

ԿԵՂԾՄԱՇԿ.—Իզմիրի շրջակայ Պաղնապատ մէջ կեղծմաշկ ճարակած ըլլալով Իզմիրէ բժիշկ և չիճաղեղ զըրկուեր է։

ԶՄՌՌՆ.—Այտընի նահանգին մէջ ձմեռն որսացուելիք թռչուններու մէկ մասը, մանաւանդ վայրի բադերն հիմակուց երեւան ելեր են, ուրկից կը հետեւցուի թէ այս տարի ձմեռը սաստիկ պիտի ըլլայ։

ԵՐԿԱՐԱԿԵԱՑ. — Երէկ Սիւտլիճէի մէջ Օսման Պապա անուն նաւավար մը մեռաւ 125 տարեկան։

ՎԵՐՋԻՆ ՀԵՌԱԳՐԵՐ

ԲԱՐԻԶ, 2 Սեպտ.— Սերպ հարիւրապետ Պորովիչ, որ սերպ կառավարութեան կողմէ պաշտօն ստանձնած է Փրանս. կառավարութեան մօտ, Բարիզ հասաւ։

ՍՈՖԻԱ.—Նախարարական փոփոխման զրոյց կայ։ Հաւանօրէն Մ. Րատոսլավով վարչապետ ընտրուի։

ՊԵՐԼԻՆ.— Սիամի թագաւորն այցելութիւն տուաւ Պիզմարք իշխանին ի Ֆրիտրիխսրուհէ։

ՔՈՊԼԷՆՑ. — Վիլհէլմ կայսրն ու կայսրուհին Համպուրկ գացին, ուր վաղը պիտի ընդունին Իտալիոյ թագաւորն ու թագուհին։

ՌՈՊԷՐԴ ՔՈԼԷՃ

Սոյն Քոլէճ, հաստատեալ կայսերական Բարձր Իրատէով, կազմակերպեալ է Եւրոպեան ու Ամերիկեան նոյն օրինակ հաստատութեանց նման, ունենալով նշանաւոր դասատուաց կաճառ մը, որով կ'կառավարուի։ Նաև ընտիր եւ յաջողակ ուսուցիչներ՝ Հայերէն, Պուլկարերէն, Գաղիերէն, Գերմաներէն, Յունարէն և Թրքերէն լեզուաց համար։ Ունի գրատուն մը, իբր 8000 հատորէ բաղկացեալ, երկրաբանական, հանքաբանական, կենդանաբանական և բուսաբանական հաւաքածոյներ, և բնագիտական, տարրաբանական, բնախօսական և այլ բազմաթիւ գործիներ։

Քոլէճին նպատակն է ժամանակիս պահանջմանց համաձայն բարձրագոյն կարգի կրթութիւն մը տալ իրեն դիմող երիտասարդաց, նոր անօրէնութիւնք եղած են բնական գիտութեան դիւրութիւններ ընծայելու համար։

Րոպէրդ Քոլէճի մէջ աւանդեալ գրական և գիտական ուսմանց լեզուն Անգլիերէն է. սակայն իւրաքանչիւր ուսանող պարտաւորեալ է ուսանիլ իր մայրենի լեզուն և տոհմային պատմութիւնը։ Հայերէն լեզուի և դպրութեան համար գծեալ է ուսման կատարեալ ընթացք մը որուն պիտի հետեւի իւրաքանչիւր հայ ուսանող։ Հաստատութեան քարաշէն և հոյակապ շէնքերը կառուցեալ են ի Րումէլի Հիսար, Վոսփորի Եւրոպեան կողմը գտնուող բարձրերուն ետեւը բլրոյ մը վրայ, որոյ դիրքը Վոսփորի ափանց վրայ գեղեցկագոյնն եւ ամէնէն առողջարարն համարուած է։ Քոլէճի յառաջիկայ տարեշրջանը կ'սկսի սեպտեմբեր 3/15ին։ Մանրամասն տեղեկութեանց համար պէտք է դիմել առ Տեսչութիւնն որ ի Րումէլի-Հիսար։ 14—14

ՏՈՔԴ. Մ. ՄԱՑԻՍԵԱՆ պատիւ ունի ծանուցանել թէ գաւառներու մէջ բազմամեայ փորձառութիւն ստացած, այժմ վերահաստատուած է Գալաթիա Սագըզ Աղաճ Րուշէն փողոց։ Կ'դարմանէ մասնաւորապէս ներքին և ծննդաբանական հիւանդութիւններ, կ'կատարէ վիրաբուժական ամէն գործողութիւն։ Իր դիւրութիւն Պոլսեցնական յաճախորդաց, կ'գտնուի ամէն Գշ. և Ուրբաթ Գում-Գաբու Սղասիօն ճատտէսի Զարիֆեան դեղարանն։ Աղքատաց ձրի դարման Դշ. կէս օրէ վերջ իր տունն։ Իսկ Գշ. նոյն դեղարանը։ 24-40

ՏՈՔԹՈՐ Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՎԿԱՅԵԱԼ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ—ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ

Հաստատեալ յամին 1852

Նորահնար գործիքի մը միջոցաւ ամենասաստիկ ցաւած ակռաները, մէկ անգամէն վայրկենապէս կը լեցնեն, ցաւով դիմել եւ բուժուած վերադառնալ։ Կատարելագործեալ եղանակաւ, նուրբ, հաշակաւոր եւ դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար եւ նման բնականի, գէմէթի ճիւտօրս-ներու (ըստ տարիքի), ծամելու, եւ այլն արտաքին երաշխաւորեալ։ «Սկոպիտ» կոչուած բերնի հիւանդութիւնը, երեք այցելութեամբ կատարելապէս կը բուժեն, ինչպէս նաեւ թմրեցուցիչ դեղերու, եւ նորահնար աքցաններու միջոցաւ առանց ցաւի ատամնահանութիւն։

Թիւ 396 Մեծ-Փողոց Բերա (Եանիի գարեջրատան վրայի յարկը հիշդ Զըպըւցճեանց դէմ)։

Դատարկիւղի յաճախորդք կրնան դիմել նաեւ իրենց բնակարանը թիւ 1 նոր բացուած Խրիսօվէլի փողոց ամէն օր։

Յ. Գ. — Հաւասարելու համար Եւրոպիոյ եւ Ամերիկայի առաջին կարգի ատամնաբոյժերու, ձմեռները կիրակի օրերն ալ, ինչպէս նաեւ մինչեւ կէս գիշեր հիւանդ կ'ընդունին Բերայի գործատեղիին։

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. քօնսօլիտէ Սէրի Դ. Օ. Ո.		24 17
Ամէնէն բարձր գին	»	24 17½
Ամէնէն վար գին	»	24 16
Րումէլիի երկաթ. գոյ. ֆր.		115 25
Ամէնէն բարձր գին		115 50
Ամէնէն վար գին		115 25

ԲԱՑՈՒՄ, 22 Օգոստոս

Օսմ. Քոնս. Սէրի Դ. Օ. Ո.		24 16
Րումէլիի երկաթուղի ֆր.		115 50
Օսմանիյէ	»	— —
Ռէժի	»	— —
Օսմ. Պանքա	»	15 —
Քաէտի ժէնէրալ օթթօմ.	»	7 07
Երկրագործական Պանքա	»	9 —
Սոս. Օթ. Շմնտ է Վալ. Ա. Ո.		3 15
Օսմ. Ապահ. ընկեր.	»	4 07
Թրամուէյ բաժնեթ.		687 20
» Ժուիսանս		230 —
Թրամուէյ պարտաթ. ֆր.		496 —
Տէրքօսի ջուրի ընկ.	»	332 50
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	464 50

ՍԹԻԼԱՆՑ

Քօնսօլիտէ ութ օրուան Օ. Ո.		2 75
» մէկ ամսուան »	»	— —
Րում. երկ. ութ օրուան »	»	— —
» » մէկ ամսուան »	»	— —

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

20 ֆրանքնոց	ղրշ.	87 09
Անգլիական ոսկի	»	109 35
Բոլ Էմբէրիալ	»	89 25
Քրիմեց	»	51 06
Մէճիտիյէ արծաթ	»	107 31
Րուպլի թղթադրամ Օ. Ո.		8 58

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս ղրշ.		109 —
Փարիզ 3 » ֆր.		23 10
Ֆիօրին մանտա	»	10 95

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ԼՈՆՏՈՆ, 2 Սեպտ.

Օսմ. քօնսոլիտէ Սէրի Ա. Ա. Ո.		66 —
» » » Բ.	»	39 25
» » » Գ.	»	23 63
» » » Դ. բաց.	»	22 25
» » » Դ. գոց.	»	22 25
Փոխառութիւն Գասապա Գ. Կ.		80 50
» Օսմ. 3½ %	»	99 —
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	13 75
Այտընի երկաթուղի	»	15 18
Եգիպտական Միացեալ	»	107 25
Անգլ. քօնսօլիտէ Գ. Կ.	»	111 56
Հելլենական 5 %	»	29 50
Մօնօբօլ հելլենական 4 %	»	33 50
Ռանթ » 4 %	»	25 50
Պուլկ. փոխառ. 6 % 1888 Գ. Կ.		94 75
» նոր » 6 % 1892	»	95 —
Փոխան. Փարիզի վրայ	»	25 350
Դրամազեղչ	»	2 —

ՎԻԷՆՆԱ, 2 Սեպտ.

Փոխան. Փարիզի վրայ ֆիօր.		47 55
» Լոնտոնի վրայ	»	119 90
Րումէլիի երկաթուղի	»	65 10
Օսմ. Ռէժի	»	159 —

ՓԱՐԻԶ, 2 Սեպտ.

Օսմ. քօնս. Սէրի Դ. բաց. ֆր.		22 50
Օսմ. քօնս. Սէրի Դ. գոց.	»	22 57
» » » Բ.	»	39 50
» » » Գ.	»	23 77
Օսմանիէ	»	— —
Րումէլիի երկաթուղի	»	117 50
Բախօնիդէ	»	— —
Մաքսատուն	»	— —
Օսմ. Ռէժի	»	337 —
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	597 —
Ֆրանս. Ռանթ 3 %	»	104 20
Քրէտի Լիօնէ	»	792 —
Պանք տը Բարի	»	867 —
Սուէզի բաժնեթուղթ	»	3275 —
Եգիպտական Իւնիֆիէ	»	— —
Իտալական Ռանթ	»	94 45
Սպանիական արտաքին	»	62 25
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25 185
Դրամազեղչ	»	2 —

ՊԵՐԼԻՆ, 2 Սեպտ.

Օսմ. փոխառութիւն 1888 մարք		93 70
Րումէլիի երկաթուղի	»	118 70
Անատ. երկ. պարտաթղթ.	»	90 40
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20 280

Նոր հրատարակութիւն Պալէնց Գրատան

ՆԱԽԱՏԱՐԵՐՔ ԲՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ԲՆԱՊԱՏՄԱԿԱՆ ԳԻՏՈՒԹԵԱՆՑ

Միջին դասընթացք Ա. տարի

Ա. ՄԱՍ. ԲՆԱՊԱՏՄԱԿԱՆ ԳԻՏՈՒԹԻՒՆՔ

Ուսումն. Խորհրդոյ նոր ծրագրոյն համաձայն դասագիրքս Տարրական Նախակրթարանաց Միջին դասընթացքի Ա. տարիին պատրաստուած, Տարրական դասընթացքի համար նոյն անուամբ հրատարակուած դասագիրքէն անմիջապէս յետոյ կուգայ, ճոխացեալ բազմաթիւ պատկերներով ու մաքուր տպագրութեամբ։ Փօլ Պէռի, Կասթօն Պոնիէի, Կրիֆոնի և այլ ֆրանսայի ծանօթ մանկավարժական հեղինակութեանց հետեւողութեամբ յօրինած է Ենովք Թէյեան։ Գին 6 ղրուշ։ Տարրական դասընթացքի Բ. տարիին գինն է 5 ղրուշ։ 6—3

ՍԻՄՈՆ ԳԱԲԱՄԱՃԵԱՆ ՆՈՐ ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

Հայերէն լեզուի

260 հրահանգ.— 64 գրաբառ հատուած. դիւրաւսայ եղանակներու գտածին մասնակից ընել գրաբարն եւ անոր լեզուական գծուարութիւններն անզգալի ընել, ահա ինչ որ գիտած է գործոյս հեղինակն՝ այս ծանր աշխատութեան ձեռնարկելով։ Քերականութիւնս գործնական դրութեամբ մը կը սորվեցնէ Մասունք Բանին, Համաձայնութիւնը, քերականական ձեւեր, քերթողական եւ տրամաբանական լուծում, ածանց եւ բարդ բառեր, կէտադրութիւն, որոց կանոններու հիւսուածքն եւ դրուած յարմար հրահանգներ եւ գրաբար ընթերցուածներ գնահատելի են։ Դասագրքիս պարունակած գրաբար հատուածներ կ'լրացնեն գրաբարէ աշխարհաբար թարգմանութեանց գրքի մը պէտքը։ Էջ 363 գին 7 դահեկան։ Կ. Պոլիս, Պալէնց գրատուն և Հաճօբուլօ խան թիւ 24 վաճառատունը։ 10—4

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԼԵԶՈՒԻ ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ԱՄԵՆԱԴԻՒՐԻՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔ

Հեղինակ. Պետրոս էֆ. Կարապետեանի

Անդամ Դիւանի Պետական Խորհրդոյ, ուսուցիչ Օսմ. լեզուի և Տեսչութեան անդամ Պերպէրեան Վարժարանի

1. Ամէլի վէ Նազարի Ուսուլը Դըշ. Արէպի 5
2. Ուսուլ վէ Միւնթէխապաթը Ջէզանը Ֆարիսի 4
3. Նիւմունէի Էտէպիյաթը Օսմանիյէ վէ մալիւ.թը Ֆէննիէ 4
4. Րէհնիւմայի Գըրաաթ վէ Թէրճէմէ Բ. Տարի 2
5. Րէհնիւմայի Գըրաաթ վէ Թէրճէմէ Ա. Տարի 1 20
6. Րէհնիւմայի Գըրաաթ Ա. Տարի (ձեռագիր) 1 20
7. Իլավէլի Սարֆը Օսմանի (տեսական և գործնական) 5
8. Միւնթէխապաթ Իւձէրիաէ (հաքծոյ. լրագ. գրուածոց) 3
9. Նէվաէսիթէ (ձեռագիր Նամականի) 3
10. Նոր Քերակ. Օսմ. լեզուի (ձեռագրով հանդերձ) [illegible]
11. Մէշք Խաթթ Խութութը Օսմանիյէ (Դինք տետր) Օսմ. գեղագրութեան տետր 0 20
12. Իւսուֆ Իմլա եախօտ Տօղրու եազմաք Ուսուլը 3
13. Թարիխ վէ Ֆիւմունէի Էտէպիյաթը Օսմանիյէ (Պատմութիւն Օսմ. Մատենագրութեան) որ մաս առ մաս պիտի հրատարակուի. մէկ տետրը 1

Վերոյիշեալ գրքերն ամէն գրավաճառաց քով կ'գտնուին, նամանաւանդ Պալէնց Գրատունը։ Մեծ քանակութեամբ գնողներ ազդակի պէտք է դիմեն հեղինակին։ 6—12

ՌՕՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1881 Մարտ 20 ին հաստատուած։ Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերսպուրկ։ Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մորսքայա 37։ Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ. — ԿԵԱՆՔ. — ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. — ԱՐԿԱԾՔ.

Ընկ. դրամագլուխ ամբողջովին վճարուած	10,000,000 ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար	67,000,000 »
1895 ի հասոյթք	25,000,000 »
1881 էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է մօտ	100,000,000 »

Ընկերութեան քննիչ ի Կ. Պոլիս Ա. ՀԻՒՐՄՈՒԶ

Ղալաթիա, Բօրսաճին վրայ (հին Մոսքոտան թեղը)

Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար ԹԷՕՏՕՐ ՊԼԷՔԸՆ

ԻՒՆԻՕՆ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ — ՀԻՄՆԵԱԼ 1828

ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂ — ՀԻՄՆԵԱԼ 1829

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ՓԱՐԻԶ ՊԱՆՔ ՓՈՂՈՑ ԹԻՒ 15, ԻՒՐ ԱՊԱՐԱՆՔԻՆ ՄԷՋ

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ

Դրամագլուխ	Ֆր.	10,000,000
Պահեստ	»	7,650,000
Թղթապանակի մէջ	»	69,246 000
Հասոյթ 1892 տարւոյ	»	16,000,000
Հատուցուած վնաս	»	176,000,000

ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂ

Դրամագլուխ	Ֆր.	10,000,000
Պահեստ	»	104,500,000
Ապահովագրութիւնք	»	250,000,000
Հասոյթ 1892 տարւոյ	»	17,750,000
Հատուցուած վնաս	»	65,000,000

Ընկերութեան դրամատունն է Օսմ. Կայս. Պանքան.
Մանրամասնութեանց համար դիմել առ մասնաւոր Տնօրէն Տ. ՍԻՄՈՆ ՔԱՑՍԼԸՐԵԱՆ
Կ. Պոլիս, Ղալաթիա, Քարաքէօյ Եէնի-Խան Ա. յարկ.
Կենաց ճիւղին Տեսուչ, ՄԻՀՐԱՆ ՏԷՐ ՍՈՂՕՄՈՆԵԱՆ

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
Փ. ԳԱՔՐԻԷԼԵԱՆ

Պատիւ ունի ծանուցանել որ ամէն օր մինչեւ կէսօր կը գտնուի Նախկին տեղն Սկիւտարի չուքան Մանքէճէ փողոց պարուկ ծխավաճառին վերի յարկը։ Կէսօրէն վերջ Պերա Ղալաթա-Սէրայի վարժարանին դիմաց թիւ 200 աքար-Դըլմէն Ա. յարկ թիւ 3։ Վկայեալ եւ ծանօթ ատամնաբուժն յանձն կ'առնու ակռայի վիրաբուժական ամէն գործողութիւնք ի հարկին թմրեցուցիչ դեղերով ։ Նոր դրութեամբ կը պատրաստէ սերնի եւ դէմքի յորմաք առանց ենոր առանց զսպանակի և արմատներու վրայ առանց քիմքի, պատուաւոր արհեստական ամէն ձեւ ակռայ։ Դիմողք զոհ պիտի մնան գիներու չափաւորութենէն եւ գործողութեանց կատարելութենէն։ Գչ. խորհրդակցութիւնք ձրի։ 33—53

ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆ—ՈՅԺ—ԿՈՐՈՎ

ՖՈՍՖՈՏԻՆ ՏՔԴ. ԼԱԼՈՐԻ.— Վերջին 25 տարուան մէջ ապացուցուած է թէ այս ՖՈՍՖՈՐԱԿԱՆ ՄԻԱԿ ԴԱՐՄԱՆՆ է ցարդ գտնուած, կատարելապէս բուժելու ուղեղի հիւանդութիւններն, անդամալուծութիւն, քնատութիւն, զառանցանք, առնական կարողութեան վաղահաս կորուստ, եւ ոյժերու կորուստէն յառաջ եկած ամէն գործարանական խանգարումն։ Կը բուժէ դժուարամարսութիւն, ջղային եւ սրտի, լեարդի եւ երիկամանց հիւանդութիւններ, արեան շրջանի խանգարումներ, հիւծութիւնն եւ ապառումը. կը կասեցնէ ոյժերու կորուստն որ յառաջ եկած է ո եւ է պատճառէ։ Ջղային ակարութեանց եւ անոր հետեւանաց մէջ այս դեղին ազդութիւնն անմիջական եւ հրաշալի է։ Մելամաղձութեան ախտանիշք կ'անհետանան հրաշալի արագութեամբ մը։ ՏՔԴ. ԼԱԼՈՐԻ ՖՈՍՖՈՏԻՆԸ ջղային հիւթ եւ ուղեղային գոյացութիւն կը ստեղծէ, արեան մէջ մուծանելով ելեկտրական տարրը, ֆոսֆորն, որ ուղեղին կեդրոնական գոյացութիւնն է։ Կորովը կը կենդանացնէ մարդկային դրութեան մէջ, մարմնոյն եւ մտքին տալով առոյգ առողջութիւն, այնպէս որ կարելի է պարտականութիւնները կատարել վստահութեամբ և գոհունակութեամբ։ Ախորժակը կը գայ և կը ճոխացնէ արիւնն եւ նոր ոյժ մը կու տայ ուղեղին, ջղային դրութեան եւ մկանանց։ Վերանորոգիչ ազդեցութիւնը կը տեսնուի գործածման առաջին օրէն իսկ, մտաւոր կարողութեանց յաւելմամբ և բարօրութեան զգացմամբ որ վարժութիւնն հիւանդը չտանիլ կը կորսնցնէ։ Մարմնոյ թիւնը վերանորոգուած, ախորժակն հրաշալի կերպով կ'աւելնայ։ Աղիք կանոնաւորապէս կը գործեն։ Դէմքը կը սկսի լինալ, շրթունքը կը գունաւորին, աչքը չողուն, մորթը պայծառ գոյն մը կ'առնու, մազերն ոյժ կը ստանան։ Զգուշացէք նմանութիւններէն։ Տքդ. Լալորի Ֆոսֆոտինը պարունակեալ է ամէն շիշերուն մէջ որք բոլորանեան կառավարութեան դրոշմը կը կրեն ստ բառերով Dr. Lalor's Phosphodyne London England վրան փորագրուած։ Այս դեղին յաջողութիւնն յառաջ բերած է բազմաթիւ վտանգաւոր եւ վնասակար կեղծեր։ Մեծ եւ փոքր քանակ կը վաճառուի Թուրքիոյ եւ Գաւլճմրիոյ ներկայացուցչին քով, Մ. ԷՏՄՈՒՆՏ ԳԱՐՈՒՆԱ, Անգլ. Ընդհանուր մթերանոց, Վոյվոտա պահականոցին քով, Կալաթա—Շիշլի Թրամվէյներու կայարանը, թիւ 95 եւ 97։

ԼՈՆՏՈՆ ԵՒ ԼԱՆՔԱՇԻՐ

ՀՐԴԵՀԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ.
ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1862 ԻՆ
ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 2,127,500 ԱՆԳԼ. Ո.
ԳՈՐԾԱԿԱՏԱՐ ՌՕՍԼԴԸՐ ՃԻՆՃԵԼ
Հէւլէհիմեան, Թ. 2—3, Վոյվոտա փողոց, Ղալաթիա
Առաջնակարգ Ընկերութիւն մ'է սա, իր առատաձեռնութեամբ, ճշգապահութեամբ և պատուաւորութեամբ համբաւաւոր։
Քննիչ ԹԷՕՏՕՐ ՍԹԷՖԱՆՕՒ

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվըրբուլ և Միջերկրականի միջեւ բանող շոգենաւեր

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ամասիա	3500	Թիպա	2500
Կամմէօ	3500	Մ՛ձրէօթիս	2500
Մէնիս	3500	Նէրգիս	2500
Անիւալիկ	3000	Բերա	2250
Ապօր	3000	Զաիրիս	2250
Անօբիս	3000	Սֆինքս	2000
Օսմանլի	3550	Կասքենի	1500
Ֆարօս	2750	Կիշէն	1500

Դիմել առ Ժ. Վ. ՈՒԻԹՕԼ և ԸՆԿ.
Ուիթօլ խան
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
34, Ճէյմս Սդրիդ, Լիվըրբուլ

ՃԵՐՄԱԿԵՂԷՆ ԵՒՆ. ԼՈՒԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ԳՈՐԾԱԾԵՑԷՔ

ԼԷՍՍԻՎ ՏԻՒ ԺԷՆԻՆ

ՍԱԿԲԻ ԵՒ ԺԱՄԱՆԱԿԻ ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՔՐՈՒԹԵԱՆ ԿԱՏԱՐԵԼԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԱԳՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆ
ՃԵՐՄԱԿԵՂԷՆՆԵՐՈՒ ԵՒ ԱՑԷՐՑ ՀԱԿԱՆԻՒՌՍ

ԿԱՐԵՒՈՐ: — ԼԷՍՍԻՎ ՏԻՒ ԺԷՆԻՆ ԲՆԱՒ ՉԻ ՄԱՇԵՑՆԵՐ

ԵՒՐՈՊԻՈՅ ԵՒ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԷՋ 100,000,000 ՔԻԼՕ ՏԱՐԵԿԱՆ ՍՊԱՌՈՒՄ

ԴԻՄԱԾՈՒԹԵԱՆ ԿԵՐՊԸ՝ ԽԻՍՏ ԴԻՒՐԻՆ՝ ԻՒՐԱՔԱՆՉԻՒՐ ՔԱՔԷԹԻ ՎՐԱՅ ԿԸ ԳՏՆՈՒԻ

Փ ՈՏՈ ԹԷՆ ՑԷՅԹ՝ ամէն տեղ և ի մասնաւորի՝

ՊՕԼՍՈՅ ԿՈՂՄԸ՝
Կ. Սալբէնեան՝ Կամարըջին գլուխը և Գասը գիւղ.
«Քին պիրՃէչիտա» Պահճէ Գաբու.
Դեղարան Գասպարեան Պահճէ Գաբու.
Ճէմիլէի Կամարըջին գլուխը.
Քաճմուս Փաշա Քէրքէճի խանի դիմաց թիւ 131 մալի նեղկ ծախող Մ. Սամ Միրզաեանի քով։

ԲԵՐԱՅԻ ԿՈՂՄԸ. Տէր Պօղ Մարկէօ.
«Լըբոնօմիք Ասօսիէթէ Գօ-Օբէրաթիվ.
«Ալաբաստէր» Բերա Մեծ Փողոց թ. 311

Ընդհ. Ներկայացուցիչք Արեւելքի
Հ. ԵՒ Ա. ՍԼՔԹԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ
Թօմաֆիէլտ Խան Մ. Ղալաթիա

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՕՔԵԱՆ
Ն. ՔԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Տրապիզոնի և Պոլսոյ միջեւ ճանապարհորդող բանող
Առ. կարգ. 245 փրանք
Բ. » 175 »
Ուղեւորի կու պարգեւուին ... ներողութեան և այլ ամեն դիւրութեանց համար

Դիմել առ գործակատար
ԹՈՄՈՒՇ ԸՐՊՈՒՆ
Մումհանէ փողոց թ. 1

Հրատարակուելու համար յղուած կամ նամակ ղրկողներէ կ'խնդրենք որ թղթին միայն մէկ երեսին վրայ գրեն։ Երկու երեսի վրայ գրուելէն չատ կը պատուիրեն և գրչարուցւէ կ'ծղուի։

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ՝ ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

ՏՊԱՐԱՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ» ՕՐԱԳՐՈՅ
Կ. Պոլիս, Նօ 38 Պապը Ալի Ճատտէսի

ՖՐԵՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվըրբուլ և Արեւելքի միջեւ բանող շոգենաւեր

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Լիվոնիան	10500	Ֆլօրիտեան	3500
Կամէնեան	10500	Քէմբրիճեան	3500
Ֆէնիքեան	10500	Բըրմիրեան	3000
Մանքասթրեան	9000	Ալճէրեան	2500
Ֆիլատելֆիա	9000	Արապեան	3500
Դոլըմպիան	8000	Աթէնեան	2500
Ճօրճեան	8000	Անատոլեան	2500
Գոլոմպեան	8000	Ալպաներ	2500
Փերսիան	8000	Լէտօրեան	2000
Ճալէրնեան	3700	Մինհօ	900
Վոլֆօնեան	3700	Օբօրթօ	800
Ֆլամենեան	3700	Լիսպօն	800
Ֆատրեան	3500		

Լէօպիը, նաւ. Սեթմէրըր մի քանի օրէն ուղղակի Լիվըրբուլ կ'երթայ։
Ֆիլէրմէյն, նաւ. Ռոկըթի Սմիթ 4ին ճամբայ Օտեսայէ, չնաւով Լիվըրբուլ պիտի երթայ։
Ֆլօրիտեան, նաւ. Լօքսն, ընդհանուր ապրանքով կ'ճամբայի Լիվըրբուլէն դէպ ի Պոլիս։
Ապրանքի տէրերէն կը խնդրուի իրենց ապրանքն այլուր փոխադրելու կամ Ղալաթիոյ մաքսատունն հանելու համար իրենց հրահանգը ղրկել շոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ։
Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ ԷՏՎԱՐ ԼԱՖՈՆՏԷՆ
Մ'էնտէմ Ալի փաշա խան, թիւ 1
Ղալաթիա

ԿՈՇԿԱԳՈՐԾ Յ. ՊԷՅԼԻՐՃԵԱՆ
(ԿՕՇԿԱԿԱՐ)

Կ. Պոլիս, Սիրքէճի, Համիտիյէ փողոց, Եալըպօլ Օթէլի կից, Բէօյիքլը Խանին (նախկին Տոյյունը Ռամոնկէի) դիմացը Թիւ 12.

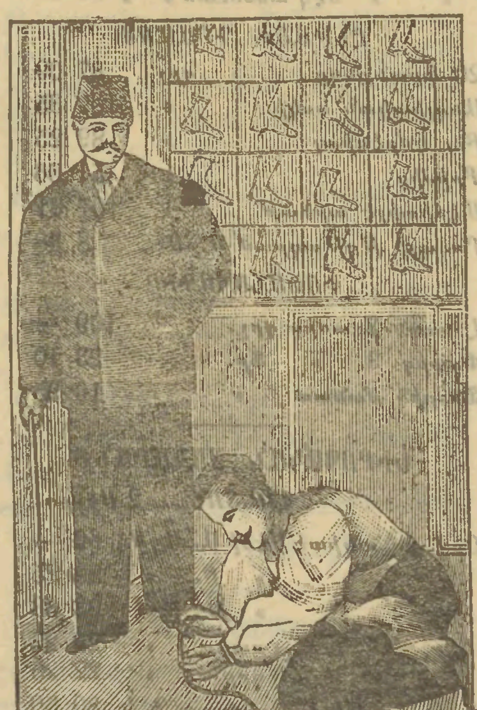

Կօշիկներու այն գործարանը կ'մրցի ամեն կերպ մասին. Փարիզեան նիւթերը փղոսկրեան ընտիր գործարաններէ բերել տալով, կ'պատրաստէ ֆրանսական, անգլիական և օսմանեան ձեւով, ամենայն և ձեւի մէջ ամէն տեսակ կօշիկներ, չափով կամ պատրաստ Մանկութիւնն համար կօշիկներ (Թասաղր) կոշկակարն ունենալու հետ։ Մանաւոր կօշիկ պատրաստելով կ'հասարակէ կաղ ոտքեր և մանկական ոտքերուն ... զոյգ ... պատրաստուելով անպատուաւոր ... բոլորին քերծ կ'պահէ։ Կ'վաճառէ արժան և ոչ ամէն գներով։ 20—17

ԹԵՐԹՕՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի (67)

ԺՕՐԺ ՕՆԷ
ԿԵՆԱՑ ՊԱՅՔԱՐՆԵՐԸ

ՏՈՔԴՈՐ ՌԱՄՕ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

Կինն էր որ իր մեղսակիցը գլխէ հանած էր։ Ցետահպեաց ակնարկով մը կը տեսնէր որ կինն սատած էր զինքը։ Այնմոր որ չէր ուզած անոր միւփիքական քմահաճոյքներուն զիջանիլ, կինն իր սրտէն դուրս նետած էր զինքը, և իրենց երկուքին միջեւ կրակը բարձրացած էր իբրև անիծեալ պատուար մը։

Մեծաքայլ կը ճեմէր սենեկին մէջ, կարասիներուն զարնուելով, առանց զգուշութեան, առանց յարգանքի, բոլորովին անտարբեր։ Գերեզմանէն անդին, իր բարկութեամբ կը հալածէր կինն որ խաբած էր զինքը։ Մանրացուցիչ պարագաներ կը գտնէր անոր յանցանքին մէջ, կը յանգվաներ, նախատանք կ'ընէր, կը բարձր ծեծել զայն։ Ցանկարծ գլուխը վեր առաւ, և իր ակնարկներն հանդիպեցան այն անիծեալ կտաւին որոյ վրայ Փոնչիգա անփոփոխ կը ժպտէր իր ոլորածաղկներն ի ձեռին։ Իրեն այնպէս թուեցաւ թէ հիանալի դէմքը կը յոխորտար իրեն դէմ։ Մտածեց թէ իր սիրահարէն երեսին կը ժպտէր այսպէս։ Եւ բոլոր կենացս մէջ, աչացս առջեւ պիտի ունենամ այս լիրբ չնացողին պատկերը . . .

Սրտէն հրաբորբոք յորձանք մը խուժեց մինչեւ իր ուղեղը։ Խուլ ճիչ մը արձակեց և մէկ ձեռքով բռնելով ոսկեզօծ շրջանակը, պատէն կորզեց հանեց և տախտակամածին վրայ նետեց։ Շրջանակը կոտրեցաւ ահարկու շաչիւնով մը եւ բեկորներն ամէն կողմ թաւալեցան, փոշեհէն ամպ մը բարձրանալով։ Գեղանին վրայէն մեռելի մը պէս տարածուած, կինդամազերը միշտ կը ժպտէր։ Այն ատեն Ռամօ յառաջացաւ և, կատաղօրէն, իր կրունկով զարկաւ պաշտելի դէմքին։ Իր մէջ գործեն իսկ գիտակցելու, կրկին զարկաւ եւ ամէն բան քանդելու փորձանելու մոլուցքին կատաղութեամբ մը սկսաւ կոխկռտել կտաւն, հատկտել ձայնով մը գոչելով.

—Տե՛ս, թշուառական, տե՛ս, խայտառակ, տե՛ս, յանդուգն ու պիղծ արարած, ինչո՞ւ չեմ կրնար գէթ իսկ ճմլել ոտքիս տակ։

Հերարձակ, բռունցքը սեղմած, աչքն արիւնալից, իր քանդիչ գործէն մոլեգնած, խենթ մը կը թըւէր։ Եւ մինչ կը շարունակէր իր նախատինքները տեղալ, սենեկին դուռը բացուեցաւ, և մտատանջութենէ եկած, սրտայուզութենէ դողդողուն, իր աղջիկն երեւցաւ։

Ռամօ, երբ սեմին վրայ տեսաւ զայն, յետս նահանջեց խռովա աչքերով։ Ահարկու յուզմամբ մը, անոր վրայ վերստին գտած էր զճոնչիգա, բայց խարտեաշ և կապոյտ աչքերով. Մինչդեռ մազերն ու աչքին։ Ակնարկով կը լափէր զայն, և Ատրիէն տեսնելով իր հօր դէմքը, հազուստներուն անկարգութիւնն, այս փլատակներուն մէջտեղ և այս յիմարութեան խթական, չէր համարձակեր քայլ մը եւս յառաջ երթալ։ Ռամօ ահաւոր ձայնով մը պոռաց.

—Հոս ի՞նչ ընելու կուգաս։

Դեռատի աղջիկը սոսկումով ձայնեց դողդողջին. Լեւերը կարկառեց և գոչեց.

—Հայր իմ. . .

—Լաւ, ընդհատեց Ռամօ ահաւոր յարձակումով մը։ Մի՛ տար այդ անունը... Մի՛ մտներ այս խայտառակ սենեկին մէջ. Կորսուէ՛, կորսուէ՛, այլևս չտեսնեմ զքեզ. սոսկում կը պատճառես ինծ։

Այս խօսքերուն հանդէպ, որք այնքան տարբեր էին այն խօսքերէն զորս իր գորովագին սիրեցեալ հայրն ամէն օր կ'ուղղէր իրեն, Ատրիէն չարժումն մ'ըրաւ, կարծես ահաւոր երազ մը վանելու համար։ Արիւնը սիրտը խուժեց, որ բաբախեց հեղձամղձուկ։ Աչքերուն առջեւ քօղ մը զգաց, ծունկերը կթոտեցան և կապուտակ գոյն մը տարածուեցաւ իր այտերուն վրայ։

—Կ'աղաչեմ քեզ, կը վախցնես զիս . . . միթէ ի՞նչ ունիս, թոթովեց Ատրիէն։ Ինչո՞ւ համար կը մերժես զիս։ Միթէ չարի՞ք մը գործած եմ։

—Չարի՞ք։ Դուն ամբողջ չարութեան մարմնացումն ես, գոչեց Ռամօ որ յանկարծ մոլոր աչքերը կատաղութեամբ բոցավառեցան։ Չարի՞ք, անոր կենդանի արտայայտութիւնն ես. դո՛ւն ես չարիքն, այո՛ դո՛ւն, զարշելի ապացոյց խայտառակութեան որոյ յիշատակը կը մղձաւանջէր։ Չեմ գիտեր ինչո՞ւ համար ոտքիս տակը չեմ ճմլեր զքեզ։

Անոր ուսերէն բռնած, ուժգնապէս կը ցնցէր։ Ատրիէն ոչ եւս խօսք մը կ'ըսէր, ահաբեկ ո՛չ թէ իր անձին համար, այլ իր հօր համար, կարծեց թէ նա խենթեցած էր։ Անհուն վիշտ մը լցուց իր սիրտը, արցունքներ հոսեցան այտերէն վար, այլևս ոտքի վրայ կենալու ոյժ չունեցաւ և ծնրադրեց՝ կարծես թողութիւն խնդրելու համար։ Ռամօ տախտակամածին վրայ անոր անկումը նշելով, պահ մը ուշաբերեցաւ։ Իր առջեւ այլևս ուրիշ բան չտեսաւ եթէ ոչ այն աղջիկը զոր տասն և ութ տարի պաշտած էր։

Թեւերն անոր կարկառեց, ուզեց վերականգնել զայն, և գոչեց.

—Ատրիէ՜ն։

—Ո՛հ, վերջացաւ, դու ես, ակնարկներդ ու ձայնդ վերստին կը գտնեմ, բսաւ դեռատի աղջիկը, խանդավառ ուրախութեամբ։

Փորձեց թեւերն անոր վիզն անցունել, անոր փարիլ, վերստին տիրել անոր։ Բայց Ռամօ մէկ ակնարկով աչքէ անցուցած էր սենեակը։ Նորէն տեսած էր պատառատած կենդանագիրը, բզքտուած նամակները, տապալած կարասիները։ Բովանդակ սոսկալի ճշմարտութիւնը տիրած էր իր մտքին. Իր դէմքը մեկ փայլակնեն մէջ վերստին անողոք դարձած էր։ Մերժեց աղջիկն, ինքզինք կորզեց անոր գրկախառնութենէն և արտամցին ձայնով մը գոչեց.

—Կորի՛ր, մի՛ կոտրատուիր. չեմ ուզեր այլևս խաբուիլ։ Դո՛ւրս ելիր ասկէ։

Թեւը կարկառած, բարձր հասակը պրկած և բարկասիրտ դէմքը ցոյց կու տար։ Ատրիէն, իր յոյսն արագապէս գժնդակ յուսախաբութեան մը փոխուած տեսնելով, սաստիկ ցուցուած՝ հառաչանք մը իսկ չարձակեց։ Տժգունեցաւ, աչքերը սեւածիր շրջանակ մ'առին, և յորսայս ինկաւ տախտակամածին վրայ։ Նոյն պահուն, պառաւն Ռոզալի, որ ձայներու ժխորէն հոն վազած եկած էր, ներս կը մտնէր։ Տեսաւ դեռատի աղջիկը ջարդուփշուր կարասիներուն մէջտեղ պառկած, անոր վրայ խոյացաւ, ինչպէս որսի մը վրայ, իր թեւերով շրջապատեց զայն, զննեց ստուգելու համար թէ կ'ապրէ՞ր արդեօք։ Պաշտօնագին ակնարկ մը նետեց Ռամոյի, զայն յանդիմանելու համար, անհանգիստ։ Բսաւ խուլ ձայնով.

—Սպանած իմ։

Թարգմանիչ Բ Մ. ՊՕՉԱՃԵԱՆ (Շար.)